

AVRUPA BİRLİĞİ CEZA HUKUKUNDA ORGANİZE SUÇLULUKLA MÜCADELE

Fight Against Organized Crime in the European Union Criminal Law

Arş. Gör. Yeşim YILMAZ¹

Geliş Tarihi: 09.12.2016

Kabul Tarihi: 14.03.2017

ÖZET

Küreselleşme ve teknolojik gelişmelere bağlı olarak organize suçluluk gittikçe yaygınlaşmakta ve faaliyetlerini arttırmaktadır. Avrupa, hukuk devleti ve insan hakları açısından önemli bir tehdit teşkil eden organize suçluluğun başlıca faaliyet alanlarından birini oluşturmaktadır. Avrupa Birliği bünyesinde oluşturulan Schengen Alanı özgürlük ve serbest dolaşım imkânı sağlamakla birlikte, önemli bir güvenlik sorunu oluşturan organize suçluluğun gelişimini ve uluslararası boyuta ulaşmasını kolaylaştırmaktadır. Özgürlük, güvenlik ve adalet alanı yaratmak isteyen Avrupa Birliği açısından organize suçlulukla mücadele öncelikli alanlar arasında yer almaktadır. Organize suçluluğun sınıraşan özelliği dikkate alındığında bu suçluluk ile mücadelede başarılı olabilmek için ceza alanında ortak bir tutum sergilenmeli ve uluslararası iş birliği gerçekleştirilmelidir. Bu çerçevede Avrupa Birliği organize suçlulukla etkin mücadeleye yönelik çeşitli girişimlerde bulunmuş, bu konuda çok sayıda karar ve önlem almıştır. Bu çalışmada AB bünyesinde cezai konularda polisiye ve adli iş birliğinin çerçevesi belirlenmeye çalışılmış, iş birliği kapsamında oluşturulan kurumlardan Europol ve Eurojust üzerinde durulmuştur. Devamında özgürlük, güvenlik ve adalet alanında organize suçlulukla mücadele konusunda iş birliğini desteklemek ve güçlendirmek amacıyla gerçekleştirilen önemli düzenlemeler incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Organize Suçluluk, Avrupa Birliği, Organize Suçlulukla Mücadele, Cezai Konularda Polisiye ve Adli İş Birliği, Özgürlük, Güvenlik ve Adalet Alanı.

ABSTRACT

Organized crime is becoming more widespread and increasing its activities due to globalization and technological advancements. Europe constitutes one of the primary areas of organized crime which is a significant threat to the rule of law and human rights. While the Schengen Area, created within the European Union, provides freedom and free movement opportunities, it also facilitates the development and the attainment of an international dimension of organized crime which is a significant security issue. The fight against organized crime is a priority of the European Union for it wants to create an area of freedom, security and justice. Due to organized crime being a transnational issue, in order to become successful in the fight against it, common position should be acted and there should be international cooperation on all sides. Within this framework, the European Union took steps towards fighting efficiently against organized crime, and also has made a number of decisions and took measures regarding this issue. This study was aimed at determining the framework of the police and the judicial cooperation in criminal matters within the EU. The study focused on Europol and Eurojust which are the institutions established under the cooperation of the union's members. Subsequently, significant regulations were examined which are regulated in order to support and strengthen the cooperation in combating organized crime in the area of freedom, security and justice.

Key Words: Organized Crime, European Union, Fight Against Organised Crime, Police and Judicial Cooperation in Criminal Matters, The Area of Freedom, Security and Justice.

¹ Altınbaş Üniversitesi Hukuk Fakültesi Araştırma Görevlisi, yesim.yilmaz@altinbas.edu.tr

GİRİŞ

Organize suçluluk çok failli bir örgütlenme biçimi olup yalnızca hukuki bir kavram değil, aynı zamanda sosyal, siyasal, ekonomik ve kriminolojik bir olgudur.² Tanımı konusunda uzlaşma ve organize suçluluk için kabul edilmiş evrensel bir tanım bulunmamakla birlikte, organize suçluluğun tüm dünyada kabul edilen ortak birtakım karakteristik özellikleri bulunmaktadır.³ Organize suçluluktan bahsedebilmek için bulunması gereken özellikler ise, genel olarak, kamu düzenini bozan suçları işleme ve haksız mali çıkar sağlama amacı, üç veya daha fazla kişinin söz konusu olması, belirli bir devamlılık ve işbölümüne dayalı hiyerarşik bir yapıdır.⁴ İfade etmek gerekir ki, kavram hakkında kısmen bir uzlaşmaya varılması ve kavramın meşru bir zemine oturtulabilmesi, büyük oranda son yıllardaki tartışmaların ürünüdür.

² Bkz. Ümit Kocasakal, "Organize Suçluluğun Tanımı, Özellikleri ve Kapsamı", Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Prof. Dr. Kemal Oğuzman'a Armağan, C:1, 2002, s. 130 vd.; Füsün Sokullu-Akıncı, "Organize Suçların Kriminolojik Yapısı ve Türkiye'deki Boyutları", in: Avrupa Birliğine Uyum Süreci Bağlamında Organize Suçlulukla Mücadele Paneli, 5 Ekim 2001, s. 11 vd., Abdullah Dinçkol, Türkiye'de Organize Suçluluk ve Sosyo-Ekonomik Yapı, İstanbul Ticaret Üniversitesi Dergisi, S.1, Mayıs 2002, s. 101; İzzet Özgenç, Suç Örgütleri, Seçkin Yayınevi, 7. Bası, Ankara, 2013, s. 11. Wright, uluslararası organize suçluluğu büyük ölçüde kriminolojik bir kavram olarak nitelendirmiştir. Alan Wright, Organised Crime, Willan Publishing, 2006, s. 23.

³ Tanım ve terim konusunda doktrinde bir birlik olmadığı görülmektedir. Bu kapsamda örgütlü suçluluk terimi de sıkça ve yaygın olarak kullanılmaktadır. Özgenç, s.11. Ayrıca bkz. Cihan Kavlak, Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma Suçu, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2011, s. 19 vd. Bununla birlikte, organize suçluluğun kolektif bir bilinç ve iş birliği içinde incelenen bir dizi suç faaliyetinin nedenleri, amaçları, işleniş biçimi, çevresel ve siyasal faktörler yönünden değerlendirilmesini ifade etmesi (Kocasakal, Organize..., s. 130.) ve ayrıca birçok dilde yerleşmiş, standart bir terim olması gerekçeleriyle (Vesile Sonay Evik, Çıkar Amaçlı Örgütlenme Suçu, Beta Yayınları, İstanbul, 2004, s. 6.) organize suçluluk teriminin kullanılması tercih edilmiştir. Wright, organize suçluluğu tanımlama probleminin hem anlamsal hem de deneysel olduğunu ifade etmiştir. Wright, s. 203. Organize suçluluğun genel kabul görmüş bir tanımı bulunmasa da bu konuda birtakım ortak karakter özellikleri ortaya konulmaktadır. Bu konudaki tespitler için bkz. Çetin Özek, "Organize Suç", Prof. Dr. Nurullah Kunter'e Armağan, İstanbul, 1998, s. 197; Kocasakal, Organize..., s. 131 vd.; Evik, s. 21 vd.; Sokullu-Akıncı, Organize Suçların Kriminolojik Yapısı, s. 13 vd.; Francesco Calderoni, Organized Crime Legislation in the European Union: harmonization and approximation of Criminal Law, national legislations and the EU Framework Decision on the fight against Organized Crime, Springer, 2010, s. 42; Timur Demirbaş, Kriminoloji, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2014, s. 344-345. Ayrıca organize suçluluğun ortaya çıkış biçimlerinden biri olan mafyanın ortaya çıkışı, gelişimi ve yapısal unsurları için bkz. Adem Sözüer, "Çıkar Amaçlı Suç Örgütü Kavramı ve Özel Yargılama Önlemlerinin Türkiye'deki Boyutları", Avrupa Birliğine Uyum Süreci Bağlamında Organize Suçlulukla Mücadele Paneli, 5 Ekim 2001, s. 25 vd.; Evik, s. 25 vd.

⁴ Abadinsky'ye göre, organize suç örgütleri ideolojik değildir, hiyerarşiktir, süreklilik arz eder, iş bölümüne ve fonksiyonel uzlaşmaya dayanır, belirli kural ve usullerle yönetilir, şiddete başvurur ve monopol oluşturmayı amaçlar. Bkz. Howard Abadinsky, Organized Crime, 11. Baskı, Cengage Learning, 2016, s. 2 vd. Ayrıca bkz. Kocasakal, Organize..., s. 142; Evik, s. 25; Kayıhan İçel, Sunuş Konuşması, Avrupa Birliğine Uyum Süreci Bağlamında Organize Suçlulukla Mücadele Paneli, 5 Ekim 2001, s. 7; Kavlak, s. 57 vd.

Organize suçluluk yüzlerce ve hatta farklı toplumlarda binlerce yıldır devam eden tarihi bir olgu olup benzer faaliyetlere tarihin çok eski dönemlerinde de rastlanılmıştır.⁵ Bununla birlikte, bu terimin kullanılmaya başlanması ABD’de 1920’lerde getirilen içki yasağına ilişkin polis raporlarına dayanmaktadır.⁶ Her toplumda yasa dışı ürünler ve hizmetlere karşı sürekli ve güçlü bir talep bulunmakta ve bu durum, inanılmaz boyutlarda kâr etmek için bir fırsat doğurmaktadır. Çünkü talep edilen ürünler veya hizmetlerin genellikle masrafları oldukça düşük olmakla birlikte, hukuka karşı gelerek bu ürün ve hizmetleri sağlayanlarca satış fiyatları üst seviyelerde belirlenmektedir. Bu durum ise organize suçluluğun gelişip yayılmasına olanak sağlamaktadır.⁷ Organize suçluluğun büyük bir sektöre dönüşmesi ve bu çerçevede organize suçlulukla mücadele bağlamında yapılan uluslararası girişimler 20. yüzyılın ürünüdür.⁸ Organize suçluluk kavramı, 21. yüzyılın başından itibaren Avrupa’da yasal bir düzleme kavuşmuş ve birçok Avrupalı devlet ile uluslararası örgütün yasal düzenleme ve sözleşmesine konu olmuştur.⁹

Organize suçluluğun toplumsal barış, huzur ve toplumda yaşam hakkı gibi konularda bireyler için büyük bir tehdit oluşturduğu kabul edilmektedir. Zira organize suçluluk bireysel haklara doğrudan zarar vermese de toplumda yaşam koşullarına zarar vermekte ve böylece kamu düzenini ihlal etmektedir.¹⁰ Günümüzde siyasi amaçlardan ziyade çıkar ve güç kazanmaya yönelik organize suçluluğun yapısı itibariyle yerel nitelik taşıyabileceği gibi çoğunlukla uluslararası bir nitelik taşıdığı ve birçok devleti ilgilendiren bir tehdit halini aldığı görülmektedir.¹¹ Teknoloji, iletişim, ulaşım ve ekonomi alanlarında

⁵ Organize suçluluğun dünya çapındaki kronolojisine ilişkin olarak bkz. Michael Newton, *Chronology of Organized Crime Worldwide: 6000 B.C.E to 2010*, North Carolina: Mc Farland & Company Inc, 2011, s. 3 vd.

⁶ Kocasakal, *Organize...*, s. 130, 136; Evik, s. 7.

⁷ Füsün Sokullu-Akinci, “Organized Crime”, Prof. Dr. Çetin Özek Armağanı, Galatasaray Üniversitesi Yayınları: 32, İstanbul, 2004, s. 4.

⁸ Organize suçluluğun tarihsel yönü, çok sayıda araştırmaya konu edilmemiş olup tarihsel açıdan yapılan çalışmalar azınlıkta kalmıştır. Tarihsel örnekler üzerine bir çalışma için bkz. Letizia Paoli / Cyrille Fijnaut, “Introduction to Part I: The History of the Concept”, *Organised Crime in Europe: Concepts, Patterns and Control Policies in the European Union and Beyond*, Ed. Cyrille Fijnaut / Letizia Paoli, The Netherlands, Springer, 2004, s. 21.

⁹ 20. yüzyılın sonlarında ve 21. yüzyılın başlarında organize suçlulukla mücadele amacıyla Birleşmiş Milletler ve Avrupa Birliği bünyesinde uluslararası çalışmalar yapılmıştır. Detaylı bilgi için bkz. Evik, s. 63 vd. Bu kapsamda devletleri ortak bir tanımda birleşmeye götüren ve devletlerin organize suçluluk konusunda alması gereken önleyici tedbirleri ve politikaları gösteren Sınırtaşan Örgütlü Suçlara Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi kabul edilmiş ve Türkiye de Sözleşme’yi 13.12.2000 tarihinde imzalayarak 30.1.2003 tarihinde 4800 sayılı Uygun Bulma Kanunu ile onaylamıştır.

¹⁰ Özek, s. 195.

¹¹ Günümüzde organize suçluluğun küresel bir olgu haline geldiği hakkında bkz. Wright, s. 206. Ayrıca bkz. Thomas Renard, *Partners in crime? The EU, its strategic partners and international organised crime*, ESPO Working Paper 5, European Strategic Partnerships Observatory (ESPO), 2014.

yaşanan hızlı gelişim ve değişmeler organize suç örgütlerinin faaliyetlerinde de değişim ve gelişimi doğurmakta; bu gelişmeler çerçevesinde gizlenmiş suç örgütlerini tespit etmek oldukça güçleşmektedir. Küreselleşme süreci ile birlikte, organize suç örgütleri büyüklük, uzmanlık ve faaliyetler ile iş birliği anlamında uluslararası bir nitelik kazanmış olup özellikle iş dünyasının uluslararası çalışmasını sağlayan endüstriyel avantajlar, organize suç örgütlerinin faaliyetlerine de büyük ölçüde katkı sağlamaktadır.¹² Organize suçluluk çerçevesinde işlenen suçların toplum ve özellikle ekonomik alan üzerinde önemli derecede olumsuz etkileri bulunmaktadır.¹³ Bu kapsamda organize suçlulukla mücadele bakımından alınacak önlemler son derece önem teşkil etmekte olup organize suç örgütlerinin sınıraşan özelliği bu alandaki mücadeleyi daha etkin hale getirmek için özel bazı tedbirlerin alınması gerekliliğini doğurmaktadır.¹⁴ Organize suçlulukla mücadele, ulusal seviyede ve uluslararası seviyede organize suçluluğa karşı iş birliği şeklinde iki aşamada gerçekleştirilmelidir. Organize suçlulukla mücadele ederken önleyici¹⁵ ve

¹² CarrieLyn Donigan Guymon, "International Legal Mechanism for Combating Transnational Organized Crime: The Need for a Multilateral Convention", Berkeley Journal Of International Law, Vol: 18, No: 53, 2000, s. 53, 54.

¹³ Organize suçluluğun özellikle mafyanın, yolsuzluğun ve hukukun üstünlüğünün ulusal refah üzerindeki etkileri konusunda istatistiksel bir analiz için bkz. Jan Van Dijk, "Mafia markers: assessing organized crime and its impact upon societies", Trends in Organised Crime, Vol: 10, Issue 4, 2007, s. 39-56.

¹⁴ Organize suçluluğun önlenmesi konusundaki geniş tartışmalar hakkında bkz. Michael Levi / Mike Maguire, "Reducing and Preventing Organised Crime: An Evidence-Based Critique, Crime", Law and Social Change, 41 (5), 2004, s. 397-469.

¹⁵ Farklı ülkeler, suç faaliyetleri için olanakları azaltmak amacıyla farklı yöntemler kullanmaktadır. Örneğin, yasadışı mallar ve hizmetlere olan talebi azaltmak veya daha önce suçlular tarafından tekel altına alınan bu mal ve hizmetleri yasal olarak ulaşılabılır hale getirmek. Son zamanlarda dünya çapında uyuşturucuya olan talebi azaltmak için uygulanan politikalar, eğitim ve tedavidir. Suça karşı geleneksel önleyici önlemler ise ahlak ve hukukiliği güçlendirmektir. Daha iyi bir eğitime yönlendirilen politikalar da organize suçlulukla mücadelede önemli sonuçlar üretmiştir. Bir diğer önleyici tedbir yasal endüstrilerin organize suç gruplarının sızmasına karşı zafiyetini azaltmaktır. Yasal ekonomik sistemin şeffaflılığının artırılması, organize suç gruplarının yasal ekonomiye sızmasını azaltacaktır. Bir başka yöntem ise banka işlemlerinin düzenlenmesidir. Bkz. Sokullu-Akıncı, "Organized Crime...", s. 10 vd. Suçun ve suçluluğun önlenmesine ilişkin olarak durumsal suç önleme teorisi (situational crime prevention) yeni yollar sağlamaktadır. Durumsal suç önleme, bir suçlunun kişisel tasarrufları yerine durumları değiştirerek suçluluğun etkin bir şekilde azaltılabileceği fikrine dayanmaktadır. Organize suçlulukla mücadelede durumsal yöntemlerin incelendiği bilimsel çalışmaları için bkz. Henk van de Bunt / Cathelijne van der Schoot, Prevention of Organised Crime: A situational approach, The Hague: WODC, 2003; Karen Bullock / R. V. G. Clarke / Nick Tilley (Editörler), Situational Prevention of Organised Crimes, Routledge, 2012; Klaus von Lampe, "The Application of the Framework of Situational Crime Prevention to 'Organized Crime'", Criminology & Criminal Justice, Vol: 11, No: 2, 2011, s. 145-163. Edward R. Kleemans / Melvin R. J. Soudijn / Anton W. Weenink, "Organized crime, situational crime prevention and routine activity theory", in: Trends in Organized Crime, 2012, Vol: 15, No: 2-3, s. 87-92.

kontrol edici¹⁶ yöntemler uygulanmakta olup bu hususta genel olarak bir suçun oluşmasını engellemenin, suçun oluşmasından sonra mücadele etmekten daha iyi olduğu gözden uzak tutulmalıdır.¹⁷

Elde edilecek gelirin oldukça yüksek olması ve yasadışı mal ve hizmetler bakımından önemli bir merkez olması nedeniyle Avrupa organize suç örgütlerinin başlıca faaliyet alanlarından birini teşkil etmektedir. Avrupa Birliği (AB) bünyesinde oluşturulan Schengen Alanı özgürlük ve serbest dolaşım imkânı sağlamakla birlikte, özellikle organize suç örgütleri tarafından kendi çıkarları doğrultusunda kullanılmaktadır. İnsan ticareti, yolsuzluk¹⁸, silah ve tütün kaçakçılığı gibi suçlardan elde edilen gelir kaynaklarına sahip olan organize suç örgütleri, suçtan elde ettikleri değerleri aklamak için ise yasal ekonomik faaliyetlerde bulunmaktadır.¹⁹ Bugün AB’de organize suçlardan elde

¹⁶ Organize suçlulukla mücadelede en etkin yöntemlerden biri, yürürlükte olan ceza kanunlarında değişiklik yaparak organize suçluluğa karşı mevzuatı güçlendirmektir. Örneğin, uyuşturucu ticareti, parada sahtecilik, hırsızlık, suç eşyasının satın alınması veya kabul edilmesi, şantaj, suç gelirlerinin aklanması, suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçları Türk Ceza Kanunu’nda suç olarak düzenlenmiştir. Yasa dışı ateşli silah bulundurma ile ilgili özel bir kanun (6136 sayılı Kanun) bulunmaktadır. Türk Ceza Kanunu’nda rüşvet ceza gerektiren bir suçtur ve rüşvet ve yolsuzluğa karşı detaylı hükümler yer almaktadır. Ayrıca, bir kamu görevlisinin görevini kötüye kullanması veya resmi görevleri haricinde hareketlerde bulunması da kanunda suç olarak yer almaktadır. Bkz. Sokullu-Akıncı, “Organized Crime...”, s. 12. Organize suçluluğa karşı yasaların uygulaması organize suçluluğu azaltma stratejilerinin bir parçası olarak planlanmıştır. Bu konuda odak noktası genellikle tutuklama ve suçluların mahkumiyeti ile yasadışı ve yasal vergisi ödenmemiş malların ve kişilerin yasaklanması şeklindedir. Levi / Maguire, s. 451.

¹⁷ Sokullu-Akıncı, “Organized Crime...”, s. 9; Demirbaş, s. 375. Organize suçluluğu önlemede etkin ve sürdürülebilir bir program için atılması gereken adımlar hakkında bkz. David C. Hicks, “Thinking about Organized Crime Prevention”, Journal of Contemporary Criminal Justice, Vol: 14, No: 4, November 1998, s. 325-350.

¹⁸ Organize suçluluğun faaliyetlerini durdurucu veya eylemlerden caydırıcı etki yapabilecek yaptırımların yolsuzluğa da engel olabileceği düşüncesi için bkz. Sulhi Dönmezer, “Organize Suçlulukla Mücadele” Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Prof. Dr. Kemal Oğuzman’a Armağan, C:1, 2002, s. 8.

¹⁹ Söz konusu suçların failleri, yasa dışı faaliyetlerini, toplum dışında kalarak değil, aksine yasal bir görüntünün korunmasında hatta bazen toplumun bir kısım tabakalarının desteğiyle sürdürmektedirler. Dinçkol, s. 102. Yine özelleştirme faaliyetlerinin yoğunlaştığı ülkelerde organize suçluluğun kendine çok geniş ve kazançlı bir alan bulduğu görülmektedir. Dinçkol, s. 102. Birçok Avrupa ülkesinde organize suç failleri, yasa dışı faaliyetlerine olanak sağlamak amacıyla ulaşım, finans, gayrimenkul, otel ve gece hayatı gibi çeşitli meşru sektörlerde yatırım yapmaktadır. Bkz. Nacer Lalam, “How Organised Is Organised Crime in France?”, in: C. Fijnaut and L. Paoli (Editörler), Organised Crime in Europe: Concepts, Patterns and Policies in the European Union and Beyond, 2004, s. 357-385; Alejandra Gómez-Céspedes / Per Stangeland, “Spain: The Flourishing Illegal Drug Haven in Europe.” in: C. Fijnaut and L. Paoli (Editörler), Organised Crime in Europe: Concepts, Patterns and Policies in the European Union and Beyond, 2004, s. 387-412; E. Kleemans, “Crossing Borders: Organised Crime in the Netherlands”, in: C. Fijnaut and L. Paoli (Editörler), Organised Crime in Europe: Concepts, Patterns and Policies in the European Union and Beyond, 2004, s. 303-331.

edilen ekonomik değerlerin ve AB bünyesinde organize suçlulukla mücadele maliyetinin oldukça yüksek olduğu tahmin edilmektedir.²⁰

İş sınırların kalkmasıyla birlikte Avrupa için tehdit oluşturan organize suç örgütleri ile mücadele son derece önem kazanmakta ve bu anlamda adli ve polisiye iş birliđi²¹ zorunlu hale gelmektedir. AB kurumları ve üye devletler de organize suçluluk ile mücadelede başarılı olabilmenin yolunun kurulacak iş birliği olduğunu anlamışlar ve bunun bir sonucu olarak da organize suçlulukla mücadelenin bütünleştirilmesi ve bu alanda sıkı ve sürekli bir iş birliğinin tesis edilmesi düşüncesinin hayata geçirilmesi konusunda çalışmalar başlatmışlardır. Avrupa'daki polisiye iş birliği çalışmaları aynı zamanda geleceğin Avrupa Devleti'nin bir unsuru olarak görülmektedir.²²

Bu çalışmada organize suçluluğa karşı uluslararası mücadele yöntemleri kapsamında AB bünyesinde organize suçlulukla mücadelede atılacak adımlar, mücadele yöntemleri, bu kapsamda yapılan düzenlemeler, alınan karar ve önlemler ele alınacaktır. Bu çerçevede öncelikle cezai konularda adli ve polisiye iş birliği kapsamında hükümetlerarası ceza hukukunun alanı belirlenmeye çalışılmış, daha sonra AB bünyesinde özgürlük, güvenlik ve adalet alanının yaratılması ve geliştirilmesi bakımından büyük bir öneme sahip olan organize suçlulukla mücadelede alınan önlem, karar ve raporlara değinilmiştir.

I. Cezai Konularda Polisiye ve Adli İş Birliği

A. Genel olarak

Küreselleşmenin etkisiyle ortaya atılan Avrupa Birliği düşüncesinin gerçekleşebilmesi için Avrupa sınırları içinde insanların, sermayenin, mal ve hizmetlerin serbest dolaşımının sağlanması, bunun için de ulusal sınırların ortadan kaldırılması öngörülmüştür. Böylece AB sınırları içinde

²⁰ Organize suçluluk kapsamında elde edilen ekonomik değerlerin şu şekilde olduğu tahmin edilmektedir: İnsan Ticareti- €30 milyar; AB'ye karşı dolandırıcılık (sigara kaçakçılığı) - €11.3 milyar; AB'ye karşı dolandırıcılık (KDV-Topluluk içi ticari kayıp) - €20 milyar; AB'ye karşı dolandırıcılık (tarımsal ve yapısal fonlar) - €3 milyar; AB bireylerine karşı dolandırıcılık - €97 milyar. AB bünyesinde mücadele maliyetinin ulusal örgütlerin bütçeleri hariç olmak üzere 210 milyon EURO'yu bulduğu; bununla birlikte, örneğin, Birleşik Krallık'ta Ciddi ve Organize Suç Ajansı'nın 2013/2014 bütçesinin 498 milyon Euro'yu bulduğu ifade edilmektedir. Bkz. Michael Levi / Martin Innes / Peter Reuter / Rajeev V. Gundur, *The Economic, Financial & Social Impacts of Organised Crime in the EU*, Special Committee On Organised Crime, Corruption And Money Laundering, Policy Department C: Citizens' Rights And Constitutional Affairs, Brussels, 2013, s. 10 vd. Ayrıca organize suç örgütlerinin ekonomik hayattaki etkinliğinin, devletin ve sağlıklı bir ekonomik yapının oluşturulması için çaba gösteren IMF gibi uluslararası mali kuruluşların gücünü azalttığı görüşü için bkz. Guymon, s. 65-66.

²¹ Bkz. Matti Joutsen, *The European Union and Cooperation in Criminal Matters: the Search for Balance*, HEUNI Paper No: 25, Helsinki, 2006.

²² Hartmut Aden, "Convergence of Policing Policies and Transnational Policing in Europe", *European Journal of Crime, Criminal Law and Criminal Justice*, 9(2), Netherlands, Kluwer Law International, 2001, s. 99.

Avrupalıların gerek iş gerekse kişisel nedenlerle daha özgür ve serbest olarak dolaşabilmesi amaçlanmıştır. İlk olarak Birlik üyesi ülkelerden Almanya, Fransa, Belçika, Lüksemburg ve Hollanda arasında 1985 yılında imzalanan Schengen Antlaşması ile bu devletler arasındaki sınır kontrolleri kaldırılarak kişilerin serbest dolaşımı mümkün kılınmış (Schengen Alanı), bunun yanında çeşitli suçlara karşı polis ve adli iş birliği sağlanması da zorunlu hale gelmiştir. İlerleyen yıllarda İtalya, Portekiz, İspanya, Yunanistan ve Avusturya gibi Birlik üyesi diğer devletler de anlaşmaya katılmışlardır.²³ 1990 yılında imzalanan ve 1995 yılında yürürlüğe giren Schengen Uygulama Sözleşmesi ile polis iş birliği alanında önemli gelişmeler sağlanmış; özellikle sıcak takip ve yabancı ülkelerin gözlemlenebilmesini içerecek şekilde sınır bölgelerinde polise iş birliğini sağlayan yasal bir çerçeve ortaya koyulmuştur.²⁴ Bu kapsamda özgürlük ve güvenlik alanı yaratmak amacıyla oluşturulan dolaşım özgürlüğü ile birlikte birtakım önlemler getirilmiş; böylelikle iç güvenliği korumak ve özellikle organize suçlulukla mücadele etmek amacıyla polis ve adli makamlar arasında iş birliği ve koordinasyon geliştirilmeye çalışılmıştır. Bu düşünce ile kişilere ve mallara ilişkin bilgilerin Schengen üyesi ülkeler arasında paylaşılmasına imkân sağlayan ve gelişmiş bir veritabanı olan Schengen Bilgi Sistemi kurulmuştur.²⁵ Ulusal veri tabanlarına girilen herhangi bir bilginin diğer üye devletlerin ulusal veri tabanına kısa bir sürede kopyalanabilmesine imkân sağlayan Schengen Bilgi Sistemi, sınır kontrollerinin kaldırılmasının olumsuz sonuçlarının giderilmesi, dış sınırlarda kontrollerin kolaylaştırılması ve aranan kişilerin yakalanması için polis iş birliğinin artırılması amacıyla getirilmiş olup; böylece üye devletlerdeki polis teşkilatlarına; aranan kişilere, istenmeyen yabancılara, sığınmacılara vb. ilişkin bilgilere anında ulaşma imkânı sağlamıştır.²⁶ Bununla birlikte; üye devletler, Sözleşme'nin uygulamaya konulmasının ardından getirilen önlemleri tamamlayabilmek amacıyla çok sayıda ikili anlaşmaya da imza atmışlardır.²⁷

Schengen Antlaşması ve Uygulama Sözleşmesi ile oluşturulan Schengen Alanı serbest seyahat bölgesi teşkil etmesi bakımından Birlik üyesi devletlerin vatandaşlarına önemli kolaylık getirmekle birlikte, suçlular ve suç örgütleri tarafından kendi çıkarları doğrultusunda kullanılmaya başlanmıştır.²⁸ Dolayısıyla

²³ Guymon, s. 76.

²⁴ Aden, s. 103.

²⁵ Schengen Alanı ve iş birliğine ilişkin olarak bkz. <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=URISERV:I33020> (Erişim Tarihi: 28.10.2016).

²⁶ John Benyon, "Policing the European Union: The Changing Basis of Cooperation on Law Enforcement", *International Affairs*, Vol.: 70, No: 3, 1994, s. 506.

²⁷ Örneğin, 1990'ların sonunda Almanya ve Fransa arasında Polis ve Gümrükler İş Birliği Merkezi'nin kurulmasını sağlayan bir anlaşma imzalanmıştır. Aden, s. 103. Yine üye devletler iş birliğinin meşruiyetinin sağlanması amacıyla da çok sayıda iki taraflı ve çok taraflı anlaşma yapmışlardır. Aden, s. 106-107.

²⁸ Sabrina Adamoli / Andrea Di Nicola / Ernesto U. Savona / Paola Zoffi, *Organised Crime*

AB bünyesinde oluşturulan iç pazarda sadece mallar, hizmetler, sermaye ve işçiler değil, aynı zamanda suç ve karapara da serbestçe dolaşmakta olup iç sınırların kalkmasıyla birlikte uyuşturucu kaçakçılığı, hırsızlık, soygun, oto hırsızlığı ve dolandırıcılık gibi suçlarda önemli artışlar yaşanmıştır.²⁹ Özellikle Sovyetler Birliği'nin dağılması sonrası ortaya çıkan otorite boşluğunda bu ülkelerdeki mafya tipi yapılanmaların Avrupa için bir tehdit oluşturması, ulusal polis makamlarının sınıraşan suçlarda etkin olamaması gibi sebepler bölgesel anlamda polisiye ve adli iş birliğini zorunlu hale getirmiştir. Bu kapsamda AB'ye üye devletler de adalet ve içişlerinde iş birliği yapmak adına çeşitli girişimlerde bulunmuşlardır. Polisiye iş birliğinin üç aşamada düşünülmesi gerektiği; bunların, uluslararası düzeyde mevzuatların ve düzenlemelerin uyumlaştırılması, polis ve diğer kolluk birimleri arasında iş birliği ile bilgi değişimine gidilmesi ve suçların soruşturulması, kontrol edilebilmesi ve önlenmesi olduğu ifade edilmiştir.³⁰

Bu çerçeveden bakıldığında, AB'de zaman içerisinde ceza ve ceza muhakemesi hukuku bakımından "Ceza/Ceza Muhakemesinin Avrupalılaştırılması" yani bütünleşmiş bir "Avrupa Ceza Hukuku" söz konusu olamasa bile bir uyumlaştırma yapılması zorunluluğu doğmuştur.³¹ Ceza konularında iş birliği, gerektiğinde ceza hukuku kurallarının birbirine yakınlaştırılması suretiyle suçluluk ile mücadele ve böylece vatandaşların güvenliğinin sağlanması hükümetlerarası ceza hukuku³² adı da verilen polisiye ve adli iş birliğine dayalı alanın baskın özellikleridir.³³ İfade etmek gerekir ki, ceza konularında iş birliği, ortak hareket, özellikle mevzuatların yakınlaştırılmasına yönelik düzenleme ve girişimler, ekonomik bütünleşmeden oldukça sonra ve nispeten yeni bir

Around The World, Heuni Helsinki, 1998, s. 106; Suçun, malların ve hizmetlerin serbest dolaşımından da yararlanarak giderek daha organize bir hal alması ve sınıraşan bir nitelik kazanmasına ilişkin bkz. Frank Gregory, "Policing Transition in Europe: The Role of Europol and the Problem of Organized Crime", Innovation: The European Journal of Social Science Research, Vol: 11, No: 3, 1998, s. 290.

²⁹ Organize suç örgütlerinin faaliyet alanlarına ilişkin bkz. Levi / Innes / Reuter / Gundur, s. 19 vd.

³⁰ Benyon, s. 502-503.

³¹ Üye devletlerin ulusal egemenlik çekincesinin aşılması, ceza hukukunun toplumların gelenek ve değer yargılarıyla yakından ilişkili olması, ceza verme yetkisinin zorunlu koşulu olarak AB'nin devlet olmaması ve demokratik meşruluk sorununun aşılması bütünleşmiş bir Avrupa Ceza Hukuku'nun gerçekleşmesinin önündeki güçlükler olarak görülmektedir. Mustafa Ruhan Erdem, Avrupa Birliği Hukukunun Üye Devletlerin Ceza ve Ceza Muhakemesi Hukukuna Etkileri, Seçkin Yayınları, Ankara, 2004, s. 227 vd.

³² Hükümetlerarası ceza hukuku, üçüncü sütunda düzenlenen ceza alanında polisiye ve adli iş birliğini ifade etmektedir. Ümit Kocasakal, Avrupa Birliği Ceza Hukukunun Esasları, Vedat Yayıncılık, İstanbul, 2004, s. 60. Lizbon Antlaşması ile sütun yapısı ortadan kalksa da özgürlük, güvenlik ve adalet alanının hükümetlerarası karakteri sürmektedir.

³³ Kocasakal, Avrupa Birliği..., s. 61.

gelişme olarak ortaya çıkmıştır.³⁴ Ceza alanındaki bu gecikmenin sebebi ise ceza alanının geleneksel olarak devletlerin egemenliğinin sert çekirdeğini oluşturması olarak görülmektedir.³⁵ Bu noktada ifade etmek gerekir ki, AB'nin uluslararası suçlulukla mücadele konusunda gösterdiği çok taraflı yaklaşım, diğer ülkeler veya bölgelere örnek olabilecek nitelikte görülmektedir.³⁶

AB'nin cezai konularda polisiye ve adli iş birliği kapsamındaki yetkilerinin gelişimini geniş anlamda dörde ayırarak inceleyebiliriz. Bunlar: Maastricht Antlaşması öncesi dönem, Maastricht Antlaşması, Amsterdam Antlaşması ve Lizbon Antlaşması.

B. Gelişim Süreci

1) Maastricht Antlaşması Öncesi Dönem

Avrupa'da yaşanan terör olayları nedeniyle, terörizmle mücadele odaklı bir girişim olan TREVI Grubu (Terörizm, Radikalizm, Ekstremizm, Şiddet) oluşturulmuştur. AB'nin polisiye ve adli iş birliği çabaları da 1975 yılında kurulan TREVI Grubu'na dayanmaktadır.³⁷ Bu grup bünyesinde oluşturulan çalışma grupları ve Göç Geçici Çalışma Grubu, Cezai Konularda Adli Yardım Çalışma Grubu, Uluslararası Organize Suç Geçici Çalışma Grubu ve EUROPOL Geçici Çalışma Grubu gibi geçici gruplar farklı konular üzerinde faaliyetler yürütmüş ve böylece ülkeler arasında iş birliğinin geliştirilmesi hedeflenmiştir.³⁸ 1993 yılında Maastricht Antlaşması ile sütun sisteminin ortaya çıkmasıyla birlikte TREVI Grubu da ortadan kalkmıştır.

2) Maastricht Antlaşması

Yapısal anlamda pek çok değişiklik içeren ve 7 Şubat 1992 tarihinde imzalanarak 1 Kasım 1993 tarihinde yürürlüğe giren Maastricht Antlaşması³⁹ (Avrupa Birliği Antlaşması) ile Avrupa Toplulukları, Avrupa Birliği adını almış ve

³⁴ AB'nin doğrudan uygulanabilir ulusüstü nitelikte ceza normu koyma konusunda yetkisizliği esastır. Bu kuralın öğretide dayandırıldığı gerekçeler için bkz. Erdem, 87 vd. 1990'lı yılların başından itibaren ise Topluluk hukuku, üye devletlerin ulusal ceza ve ceza muhakemesi hukuku üzerinde çok yönlü etkiye sahip olmuştur. Bu çerçevede, ulusal ceza hukuku normlarının Birliğe ait yararları içerecek biçimde uygulama alanının genişlemesine yönelik eğilim ortaya çıkmış, üye devletleri ceza normu koyma yükümlülüğü altına koyan Birlik işlemleri önem kazanmış, ulusal ceza hukukunun Topluluk hukukuna aykırı normlarının uygulanamaması ve ulusal ceza normlarının yorumunda Topluluk hukukunun göz önünde bulundurulması esası benimsenmiştir. Bu konuda ayrıntılı bilgi için bkz. Erdem, s. 103 vd.

³⁵ Kocasakal, Avrupa Birliği..., s. 61.

³⁶ Guymon, s. 81.

³⁷ Benyon, s. 499; Evik, s. 83; Erdem, s. 375 vd.

³⁸ Benyon, s. 507 vd.

³⁹ Maastricht Antlaşması'nın tam metni için bkz. <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1477605867923&uri=CELEX:11992M/TXT> (Erişim Tarihi: 28.10.2016).

üçlü bir sütun yapısı oluşturulmuştur. Söz konusu sütun yapısında, birinci sütun, üç adet Topluluğa tekabül etmektedir. Bunlar sırasıyla; Avrupa Topluluğu; Avrupa Atom Enerjisi Topluluğu ve Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu'dur. İkinci sütun "Ortak Dışışleri ve Güvenlik Politikası"na tahsis edilmiştir. Üçüncü sütun ise "Polis ve Ceza İşlerinde Adli İş Birliği" başlığı altındaki konulara ayrılmış iş birliği alanıdır. Ayrıca Avrupa Birliği bünyesinde organize suçlulukla mücadele konusundaki düzenlemeler de üçüncü sütun kapsamındadır. Bu üçlü sütun yapısı ile adeta AB'nin yetkileri farklı sınıflandırılmalara tabi tutulmuştur.

Üçüncü sütunda adalet ve içişleri ile birlikte sivil, ceza, gümrük ile ilgili ve polisiye iş birliğini kapsayacak alanlarda hükümetlerarası özel bir karar alma süreci yaratılmış olup, kararlar oybirliği ile alınmaya devam edilmiş; üye devletler bu alanlarda kendi egemenliklerini AB'ye tamamen teslim etmemiştir. Böylece resmi olmayan iş birliği kurumsallaşmış bir sisteme dönüşmüştür.⁴⁰ Genel olarak AB uluslarüstü bir yapı iken üçüncü sütunun kapsamına giren konularda yapılan düzenlemeler uluslararası nitelik taşımaktadır.

Organize suçluluğun yükselişe geçmesi tüm ülkelerin ortak sorunu olarak görülmüş ve AB'nin de konu hakkındaki endişelerini Maastricht Anlaşması ile somut biçimde ortaya koyduğu ifade edilmiştir.⁴¹ Maastricht Antlaşması ile özellikle iltica ve göç politikası, uluslararası sahtecilik, terörizm⁴², uyuşturucu madde ticareti ve uluslararası organize suçluluğun diğer şekilleri ile mücadele kapsamında bağlayıcı düzenlemeler getirilerek sıkı iş birliği hedeflenmiştir. İş birliği kapsamında ise suçluların idadesi, arama, el koyma, müsadere kararlarının üye devletlerde yerine getirilmesi, şüpheli mali işlemler ile ilgili gerektiğinde bilgi alışverişinin sağlanması gibi durumlar öngörülmüştür.⁴³ Ancak üçüncü sütun kapsamındaki konular devletlerin egemenliği ile yakından ilgili olduğundan bu durum adalet ve içişleri alanında gerekli düzenlemelerin yapılabilmesini güçleştirmiştir.⁴⁴

⁴⁰ Adamoli / Di Nicola / Savona / Zoffi, s. 107.

⁴¹ Gregory, s. 289.

⁴² 1995 yılında Madrid Zirvesi Sonuç Bildirgesi'nde yayınlanan La Gomera Deklarasyonu ile terörizmin uluslararasılaştığı, terörizmin iş birliği geliştirilmesi gereken ayrı bir alan ve organize suçluluk ve kara para aklama gibi suçlarla bağlantılı olduğuna kabul edilmiştir. Bkz. Mehmet Özcan / Serkan Yardımcı, "Avrupa Birliği ve Küresel Terörizmle Mücadele", TERÖRİZM, Terör, Terörizm ve Küresel Terörle Mücadelede Ulusal ve Bölgesel Deneyimler, Derleyen: İhsan Bal, USAK Yayınları, 1. Baskı, Ankara, Nisan 2006, s. 206 vd.

⁴³ Evik, s. 70.

⁴⁴ Maastricht Anlaşması'nın K maddesi, suçla mücadele ve polisiye iş birliği uygulamalarına ilişkin olmakla birlikte, suçla ilgili düzenlemelerin ulusal mevzuatlara bırakılması neticesinde üye devletlerin getirilen düzenlemeleri uygulamaya koymakta isteksiz davrandığı, sözleşmelere ülkelerin çekince koymasının ve sözleşmelerin yoruma açık olmasının AB bünyesinde sağlanacak uyumu tehlikeye attığı ifade edilmiştir. Guymon, s. 75-76.

3) Amsterdam Antlaşması

1999 yılında yürürlüğe giren Amsterdam Antlaşması⁴⁵, Maastricht Antlaşması ile öngörülen adli ve polise iş birliğinde iyileştirmeler yaparak ceza alanındaki iş birliğine yeni amaçlar getirmiş, bu alandaki kurumsal yapıyı ve araçları belirginleştirmiştir.⁴⁶ Antlaşma ile “Güvenlik ve Adalet Alanında İş Birliği” adı verilen üçüncü sütun kapsamında AB’nin hedefleri genişletilmiş, organize suçluluk ve terörizm ile mücadele edilmesi ve üye devletler arasında cezai konularda adli ve polis iş birliğinin de ötesinde özgürlük, güvenlik ve adalet ortak alanı oluşturulması hedeflenmiştir.

Amsterdam Antlaşması’nda, Maastricht Antlaşması ile oluşturulan ve adalet ve içişlerine ilişkin hususların yer aldığı üçüncü sütun önemli ölçüde değiştirilmiştir. Göç, sığınma, vize ve sınır denetimlerine ilişkin hükümler üçüncü sütundan çıkarılarak birinci sütuna dahil edilmiş ve böylelikle bu konular hükümetlerarası sütundan Topluluklar sütununa aktararak karar alma süreçleri kolaylaştırılmıştır. Bununla birlikte, polise ve adli iş birliği konuları ise topluluk hukukunun yetki alanına aktarılmayarak hükümetlerarası karar alma sürecinin uygulandığı üçüncü sütunda bırakılmıştır. Böylece üçüncü sütun, münhasıran ceza hukuku ile ilgili hükümleri içeren bir bölüm haline gelmiştir.⁴⁷ Ayrıca Europol’ün yetkileri genişletilmiş ve özgürlük, güvenlik ve adalet alanının oluşturulmasında üye devletler arasında sağlanacak adli ve polis iş birliğinin önemine vurgu yapılarak bu konuda çeşitli hükümler getirilmiştir. Bu kapsamda organize suçlulukla mücadele konusunda gerekli düzenlemelerin yapılması ve iş birliğinin güçlendirilmesi istenmiş; ancak, üye devletler, polise ve adli iş birliğinde, karar alma sürecinde oybirliğinden vazgeçmeyerek bu alanlarda sıkı denetimlerini bırakmak istememişlerdir. Bununla birlikte, Amsterdam Antlaşması ceza alanında, üçüncü sütunda önemli değişiklikler yapmış olup bu açıdan Birlik düzeyinde ortak bir ceza hukuku yaratılmasında önemli bir aşama olarak görülmüştür.⁴⁸

Burada kısaca 2001 yılında yürürlüğe giren Nice Antlaşması’ndan⁴⁹ da bahsetmek gerekir. Söz konusu antlaşma var olan antlaşmalarda birtakım

⁴⁵ Amsterdam Antlaşması’nın tam metni için bkz. <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1400703113704&uri=CELEX:11997D/TXT> (Erişim Tarihi: 28.10.2016). Amsterdam Antlaşması’na ilişkin bir değerlendirme için bkz. Andrew Moravcsik / Kalypso Nicolaidis, “Explaining the Treaty of Amsterdam: Interests, Influence”, *Institutions, Journal of Common Market Studies*, 1999, Vol: 37, No: 1, s. 59-85. Jean-Claude Piris / Giorgio Maganza, “The Amsterdam Treaty: Overview and Institutional Aspects”, *Fordham International Law Journal*, Vol: 22, Issue: 6, Article 3, 1998, s. 32-47.

⁴⁶ Kocasakal, *Avrupa Birliği...*, s. 63.

⁴⁷ Kocasakal, *Avrupa Birliği...*, s. 65.

⁴⁸ Kocasakal, *Avrupa Birliği ...*, s. 66.

⁴⁹ Nice Antlaşması’nın tam metni için bkz. <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1400745794092&uri=CELEX:12001C/TXT> (Erişim Tarihi: 28.10.2016).

değişiklikler yapmış, ancak ceza konularında önemli değişiklikler getirmemiştir. Bu Antlaşma bakımından iş birliği konusunda önemli görülebilecek hususlar ise Europol ile birlikte Avrupa Adli Birimi Eurojust'ı da özgürlük, güvenlik ve adalet alanını gerçekleştirmenin yollarını ve polisiye ve ceza alanında adli iş birliğini düzenleyen Antlaşma hükümlerine dâhil etmesi ve aynı zamanda güçlendirilmiş iş birliği ile ilgili hükümlerde yeni bir düzenleme getirmesidir.⁵⁰

4. Lizbon Antlaşması

Maastricht Antlaşması ile ortaya çıkmış olan AB'nin üç sütunlu yapısı 2009 yılında yürürlüğe giren Lizbon Antlaşması⁵¹ ile sona ermiştir. AB'de köklü değişiklikler getiren Lizbon Antlaşması ile AB tüzel kişilik kazanmış, üçlü sütun yapısı ortadan kalkmış, kurumların yapısı ve yetkilerine ve Birliğin karar alma sürecine yönelik önemli değişiklikler yapılmıştır. Her ne kadar Lizbon Antlaşması ile Birliğin üç sütunlu yapısı ortadan kalkmış görünse de, dış politika alanının hükümetlerarası karakterinin sürdürüldüğü ifade edilmektedir.⁵²

Lizbon Antlaşması'na göre Birlik üç çeşit yetki kullanmakta olup bunlar münhasır, paylaşılan ve destekleyici yetki şeklinde sınıflandırılmaktadır.⁵³ Antlaşma'nın Birliğin yetki alanlarının düzenlendiği bölümünde yer alan m. 2 C/j'ye göre; AB'nin cezai yetkisinin dahil olduğu özgürlük, güvenlik ve adalet alanı paylaşılan yetki alanı içerisindedir. Dolayısıyla cezai konularda AB'nin münhasır yetkisi bulunmamakta olup bu konuların paylaşılan yetki kapsamında olması ise yetkilerin eşit paylaşıldığı anlamına gelmemektedir. Zira paylaşılan yetki kapsamındaki konularda AB ve üye devletler yasa yapabilmekte ve yasal olarak bağlayıcı düzenlemeleri kabul edebilmektedir. Üye devletler AB'nin yetkisini kullanmadığı yerlerde ise kendi yetkisini kullanabilir ya da bu yetkisini kullanmamaya karar verebilir. Ayrıca ifade etmek gerekir ki, Lizbon Antlaşması'ndan sonra özgürlük, güvenlik ve adaletle ilişkin konularda Konsey'in karar alma nisabı antlaşmalarda aksi öngörülmediği sürece nitelikli çoğunluk olarak belirlenmiştir.⁵⁴ Antlaşmanın 61D maddesi uyarınca, iç güvenliğe ilişkin

⁵⁰ Kocasakal, Avrupa Birliği..., s. 70.

⁵¹ Metnin tamamı için bkz. <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1400703806511&uri=CELEX:12007L/TXT> (Erişim Tarihi:28.10.2016). Lizbon Antlaşması hakkında bilgilendirici bir kılavuz için bkz. Andrew Duff, "True Guide to the Treaty of Lisbon" <http://www.alde.eu/fileadmin/files/Download/True-Guide-NEW.pdf> (Erişim Tarihi:28.10.2016).

⁵² Bahadır Yakut, "Lizbon Sonrası Avrupa Birliği'nin Cezai Meselelerde Yetkisinin Kapsamı", Ankara Avrupa Çalışmaları Dergisi, C.9, No: 2, Y: 2010, Ankara Üniversitesi Avrupa Toplulukları Araştırma ve Uygulama Merkezi, s. 173.

⁵³ AB bünyesinde yetki ayrılığı konusunda bkz. <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv%3Aai0020> (Erişim Tarihi:28.10.2016).

⁵⁴ Lizbon Antlaşması'nda yapılan ve 1 Kasım 2014'den itibaren geçerli olan nitelikli çoğunluk tanımını için bkz. Antlaşma'nın 9 C maddesi

operasyonel iş birliğinin sağlanması ve güçlendirilmesi amacıyla Konsey bünyesinde daimi bir komite kurulması öngörülmüş ve böylelikle organize suçlarla mücadele bakımından son derece önemli olan cezai konularda adli ve polis iş birliğinin geliştirilmesi yolunda önemli adımlar atılmıştır.

Antlaşma'nın 69A-69E maddeleri arasında adli iş birliğine ve 69F-69H maddeleri arasında polis iş birliğine ilişkin önemli düzenlemeler yer almaktadır. Antlaşma'nın 69A maddesinde cezai işlerde adli iş birliğinin sağlanması amacıyla üye devletler arasında mahkeme kararlarının karşılıklı tanınmasını kolaylaştırmak için minimum standartları belirleyen direktiflerin⁵⁵ kabul edilebileceği ve adli iş birliğinin ceza hukuku mevzuatlarının uyumlaştırılmasını da içerdiği hüküm altına alınmıştır. Antlaşma'nın 69B maddesi uyarınca da direktif kabul edilmesi yoluyla sınır ötesi boyuta sahip terörizm, insan ticareti ve kadınların ve çocukların cinsel istismarı, uyuşturucu ticareti, suç gelirlerinin aklanması, yolsuzluk, para sahtecilik, siber suçlar ile organize suçluluğa ve bu suçlara uygulanacak cezalara ilişkin minimum standartların belirlenmesi öngörülmüştür. Ayrıca Eurojust'ın yetkileri genişletilmiş, polis iş birliği kapsamında Europol'ün desteklenmesi ve güçlendirilmesi amaçlanmıştır.

Açıklanan hususlar ışığında özgürlük, güvenlik ve adalet alanı sağlama konusunda başlıca yükümlülük üye ülkelere ait olmakla birlikte, Lizbon Antlaşması sonrası dönemde AB'nin organize suçlulukla mücadele konusunda düzenleme yapma yetkisinin genişlediği sonucuna varmak mümkündür. Sonuç olarak, Lizbon Antlaşması'nın, özgürlük, güvenlik ve adalet alanı yaratmayı hedefleyen AB için polise ve adli iş birliği gerektiren terörizm ve organize suçlulukla mücadele açısından önemli bir yere sahip olduğunu ifade etmek gerekir.

C. Polisiye İş Birliği Kapsamında Oluşturulan Bir Kurum: Europol

Maastricht Antlaşması'nda üye devletler arasında polis iş birliğinin sağlanması amacıyla Europol'ün (Avrupa Polis Teşkilatı) kurulmasına yer verilmiştir. Europol 3 Ocak 1994'de Avrupa Uyuşturucu Ofisi (Europol Drugs Unit-EDU) olarak sınırlı operasyonlara başlamıştır.⁵⁶ 1995 yılında Europol'ün kurulmasına ilişkin Sözleşme imzalanmış, ancak aktif anlamda çalışmalara

⁵⁵ Direktifler, sonuçları ve yöneldiği ülkeler bakımından bağlayıcıdır. Ancak bu sonuca ulaşmak için uygulanacak şekil ve yöntemler konusunda üye ülkelere serbesti tanınmaktadır. Direktifler tarafından belirlenen süre içerisinde, direktiflerin öngördüğü kuralların iç hukukta uygulanabilmesi için yetkili ulusal makamlarca önlemlerin alınması devletler için bir yükümlülüktür. Bkz. Kocasakal, Avrupa Birliği..., s. 35; İlke Göçmen, Avrupa Birliği Hukukunda Direktiflerin Bireyler Arasındaki İlişkilere Etkileri, Yetkin Yayınevi, Ankara, 2008, s. 38.

⁵⁶ Gregory, s. 288.

başlayabilmesi için, üye ülkelerin Sözleşmeyi kabul edip uygulamaya koymaları gerektiğinden Sözleşme, 1998 yılında yürürlüğe girmiştir.⁵⁷ Bir dizi yasal işlemin yerine getirilmesinin ardından Europol, 1 Temmuz 1999 tarihinde tam olarak faaliyetlerine başlamıştır.⁵⁸

Europol kurucu Antlaşması, 01.01.2010 tarihinde yürürlüğe giren 6 Nisan 2009 tarihli ve 2009/371/JHA sayılı Europol'ün Kuruluşuna Dair AB Konsey Kararı⁵⁹ ile yürürlükten kalkmıştır. Bu karar ile terörizm, organize suçluluk ve diğer ağır suçlarla mücadele ve bu suçların önlenmesinde üye ülkeler arasında iş birliğini desteklemek ve güçlendirmek için Europol yeniden kurulmuştur. Böylece merkezi Hollanda, Lahey'de bulunan Europol, AB kuruluşu niteliği kazanmış ve bütçesi AB'nin genel bütçesinden karşılanmaya başlamıştır. İki veya daha fazla üye ülkenin organize suçluluk, terörizm ve diğer ağır suçlarla mücadelede ortak bir yaklaşıma ihtiyaç duyduğu durumlarda Europol'ün yetkisi bulunmaktadır. Bu çerçevede her üye ülkenin, Europol ve kendi ülkesindeki kurumlar arasında aracılık görevi görecektir ulusal bir birim oluşturması kararlaştırılmıştır.

Europol'ün görev alanına en az iki üye ülkeyi ilgilendiren, büyüklük, önem ve sonuçları itibariyle üye devletlerin ortak yaklaşımına ihtiyaç duyan yasa dışı uyuşturucu ticareti, yasadışı göç örgütlerinin katıldığı suçlar, yasadışı motorlu taşıt ticareti, çocuk pornografisi, her türlü insan ticareti, para ve diğer ödeme araçları ile ilgili kalpazanlık, radyoaktif ve nükleer maddelerin yasa dışı ticareti, terörizm suçları ile bu suç türleri ile bağlantılı suç gelirlerinin aklanması faaliyetlerinin önlenmesi ve bunlarla mücadele edilmesi girmektedir.⁶⁰ Temel görevleri şunlardır: bilgi toplamak, depolamak, işlemek, bu bilgiyi analiz ve takas etmek; üye ülkeleri, kendilerini ilgilendiren suç bağlantıları konusunda uyarmak; üye ülkelere soruşturmalarda yardımcı olmak ve istihbarat ve analitik destek sağlamak; üye ülkelere, spesifik davalar için soruşturma başlatmasını, yürütmesini ve koordine etmesini talep etmek ve ortak soruşturma takımları oluşturmayı önermek⁶¹; tehdit değerlendirmeleri ve diğer raporları oluşturmak.

⁵⁷ Guymon, s. 74.

⁵⁸ Enver Bozkurt / Mehmet Özcan / Arif Köktaş, Avrupa Birliği Hukuku, Asil Yayın Dağıtım, Ankara, 2006, s. 320; Europol'ün 2000 yılına kadar organizasyon ve servis anlamında aktif olarak gelişme gösterememesinin sebepleri için bkz. Gregory, s. 289.

⁵⁹ Metnin tamamı için bkz. <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:32009D0371> (Erişim Tarihi:28.10.2016).

⁶⁰ Europol Resmi İnternet Sitesi: <https://www.europol.europa.eu/content/page/about-us> (Erişim Tarihi: 28.10.2016).

⁶¹ Europol'ün yetkisi bulunan durumlarda, çalışanları ortak soruşturma takımlarına katılabilir. Ancak, bu çalışanlar yalnızca destek olacak şekilde hareket etmeli ve zorlayıcı eylemlerde bulunmamalıdır. Çalışanlar, Europol tarafından işlenmiş verileri ortak soruşturma takımlarına doğrudan sağlayabilirler.

Europol, görevlerini yerine getirmek amacı ile kişisel bilgiler dahil olmak üzere bilgi ve istihbaratları işleyebilmektedir. Bu amaçla, bir Europol Bilgi Sistemi ve analiz çalışma dosyaları oluşturulmuştur. Sisteme girilen veriler, daha önce suç işlemiş veya suç işlemeyi planladığından şüphelenilen kişileri ilgilendiren bilgiler ile ilgili olabilmekte; bir kişi ile doğrudan bağlantılı (isim, vatandaşlık, sosyal güvenlik numarası vs.) ve işlenmiş suça ilişkin verilerden oluşabilmektedir. Ulusal birimler, aracı memurlar ve Europol çalışanları doğrudan sisteme bilgi koyabilmekte veya sistemden bilgi alabilmektedir.⁶² Üye ülkelerin görevlendirilmiş otoriteleri sistemde yalnızca, talep ettikleri verinin sistemde olup olmadığını görmek için arama yapabilmektedirler. Cezai soruşturmalara yardımcı olması amacı ile verilerin toplanması, işlenmesi ve kullanımı için analiz çalışma dosyaları ancak Europol tarafından açılabilir. Suç işlemiş veya işleneceğinden şüphelenilen kişilerin verilerine ek olarak, söz konusu dosyalarda, tanıklar ve mağdurların olduğu kadar suçlunun ilişkide olduğu kişilerin de verileri yer alabilmektedir.

Europol'den edinilen tüm kişisel veriler, üye ülkelerin otoritelerince yalnızca suçla mücadele amacı ile kullanılabilir. Yine Europol kişisel verileri yalnızca faaliyetlerini gerçekleştirmek için kullanabilir. Bir üye ülke veya üçüncü bir ülke veya taraf, kendisinin ilettiği verilerin kullanım şekline dönük kısıtlamalar da getirebilir. Europol görevlerini yerine getirirken özellikle Eurojust, Avrupa Sahtecilikle Mücadele Ofisi (OLAF), Avrupa Polis Koleji (CEPOL), Avrupa Merkez Bankası (ECB) ve Avrupa Uyuşturucu ve Uyuşturucu Bağımlılığı İzleme Merkezi (EMCDDA) gibi diğer AB veya Topluluk kurumları, kuruluşları, ofisleri veya ajansları ile ve Konsey tarafından belirlendiği şekilde Uluslararası Polis Teşkilatı (Interpol) gibi üçüncü ülkeler ve organizasyonları ile iş birliği kurabilir.

Son olarak Europol ile Türkiye ilişkisine de bir parantez açmak gerekir. Avrupa Birliği'ne üye ülkelerin doğal üyesi olduğu Europol teşkilatıyla Türkiye Cumhuriyeti arasında teknik ve stratejik düzeyde iş birliğine imkân sağlayan Türkiye Cumhuriyeti ve Avrupa Polis Teşkilatı Arasında İş Birliğine İlişkin Anlaşma imzalanmıştır. Söz konusu Antlaşma, 15.07.2004 tarih ve 25523 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak 28 Temmuz 2004 tarihinde yürürlüğe girmiştir.⁶³ Bu kapsamda Emniyet Genel Müdürlüğü bünyesinde Interpol-Europol Dairesi Başkanlığı faaliyet göstermektedir. Kimliği belirli ya da belirlenebilir bir gerçek kişi ile ilgili herhangi bir bilgi anlamına gelen kişisel verilerin⁶⁴ değişimini içeren

⁶² Üye devletlerden Europol'e aktarılan bilgilerin kalitesi ve güvenilirliği, Europol'ün başarısını doğrudan etkileyen bir faktör olarak değerlendirilmelidir. Gregory, s. 294.

⁶³ Antlaşmanın tam metni için bkz. <http://www.resmigazete.gov.tr/main.aspx?home=http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2004/07/20040715.htm&main=http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2004/07/20040715.htm> (Erişim Tarihi: 28.10.2016).

⁶⁴ 95/46/EC sayılı Kişisel Verilerin İşlenmesinde Gerçek Kişilerin Korunması ve Bu Verilerin Serbest Dolaşımı Hakkında Direktif m.2/a; AB üyesi ülkeler arasında bir bütünlük sağlamak

operasyonel düzeyde iş birliğinin başlayabilmesi için Europol Sözleşmesi'nde belirtilen kriterlere uygun kişisel verilerin korunması ile ilgili bir mevzuatın yürürlükte bulunması gerekmektedir. Türkiye, 1981 tarihli "Kişisel Verilerin Otomatik İşleme Tabi Tutulması ile İlgili Bireylerin Korunmasına Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi"ni imzalamasına rağmen, uzun süre onaylamamış ve bu çerçevede Europol Sözleşmesi'nin kişisel verilerin korunması ile ilgili maddelerine paralel olarak kabul edilmiş hukuki bir düzenleme bulunmaması sebebiyle Türkiye ile Europol arasındaki iş birliğinin operasyonel düzeye taşınması mümkün olamamıştır.⁶⁵ Bununla birlikte, Sözleşme, 30 Ocak 2016 tarihinde kabul edilen 6669 sayılı "Kişisel Verilerin Otomatik İşleme Tabi Tutulması Karşısında Bireylerin Korunması Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun" ile onaylanarak yürürlüğe girmiştir.⁶⁶ 21 Mart 2016'da Europol ile Emniyet Genel Müdürlüğü arasında operasyonel iş birliği sürecine katkıda bulunma amacıyla iş birliğinin artırılmasına ve Europol merkezinde görev yapmak üzere irtibat görevlisi atanmasına ilişkin Antlaşma imzalanmıştır.⁶⁷ Nihayet 24 Mart 2016 tarihinde 6698 sayılı "Kişisel Verilerin Korunması Kanunu"⁶⁸ TBMM tarafından kabul edilmiştir. Bu gelişmelere paralel olarak, İnterpol-Europol Dairesi Başkanlığı tarafından operasyonel iş birliği anlaşması çalışmalarını başlatmak amacıyla Europol nezdinde gerekli girişimlerde bulunulmuştur.⁶⁹

amacıyla kabul edilen AB Direktifi'nin tam metni için bkz. <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31995L0046:en:HTML> (Erişim Tarihi: 28.10.2016). Konuya ilişkin ayrıntılı bir değerlendirme için bkz. Murat Uygun, Avrupa Birliğinin 95/46 Sayılı Veri Koruma Yönergesi Işığında Kişisel Verilerin Korunması, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara, 2010.

⁶⁵ Kişisel Verilerin Korunması Kanunu Tasarısı genel gerekçesinde de bu durum şu şekilde ifade edilmiştir: "Ülkemizde kişisel verilerin korunmasına ilişkin kanuni bir düzenleme olmaması sebebiyle, polis birimleri arasında etkin bir iş birliğini hayata geçiren Europol ile ülkemiz güvenlik birimleri arasında operasyonel iş birliği anlaşması yapılamamakta ve elektronik bilgi değişimi gerçekleştirilememektedir. Benzer şekilde, sınırışan suçlarla ilgili değişik ülkelerin yargı mercilerinin ortak operasyonlar yapabilmesi amacıyla oluşturulan Eurojust ile çok sayıda sınırışan suçun işlendiği geçiş güzergahında bulunan ülkemiz arasında bu suçlarla mücadeleyle yönelik iş birliği yapılamamaktadır." Bkz. Kişisel Verilerin Korunması Kanunu Tasarısı (1/541) ve Adalet Komisyonu Raporu <https://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem26/yil01/ss117.pdf> (Erişim Tarihi: 28.10.2016).

⁶⁶ R.G. No: 29628, R. G. Tarihi: 18.02.2016.

⁶⁷ Europol'un resmi internet sitesinde bu konuda yapılan açıklamada şu ifadelere yer verilmiştir: "Bu anlaşma ilişkilerimiz açısından önemli bir adım. Türkiye'nin görevlendireceği bir irtibat görevlisi 40 ülkeden gelen diğer irtibat görevlilerinin oluşturduğu geniş ağın bir parçası olmaktan ve Europol uzmanlığına erişimden yararlanacak. Antlaşma ve Türkiye'den bir görevlinin yakın gelecekte Europol bürosunda geçici atanması, organize suçluluk ve terörizme karşı savaşında her iki tarafın yararına olacaktır." https://www.europol.europa.eu/latest_news/turkey-and-europol-sign-liaison-agreement (Erişim Tarihi: 28.10.2016).

⁶⁸ R.G. No: 29677, R. G. Tarihi: 07.04.2016; Kişisel Verilerin Korunması Kanunu ile ilgili genel bir değerlendirme için bkz. İbrahim Korkmaz, "Kişisel Verilerin Korunması Kanunu Hakkında Bir Değerlendirme", TBB Dergisi, Sayı: 124, Yıl: 2016, s. 81-152.

⁶⁹ <http://www.interpol.pol.tr/Sayfalar/turkeuropoliliski.aspx> (Erişim Tarihi: 28.10.2016).

D. Adli İş Birliği Kapsamında Oluşturulan Bir Kurum: Eurojust

AB bünyesinde iş birliği alanında bir diğer önemli gelişme Eurojust'ın kurulmasıdır. Eurojust⁷⁰, ağır suçlarla mücadeleyi güçlendirmek amacıyla 2002/187/JHA sayılı ve 28 Şubat 2002 tarihli "Ağır Suçlarla Mücadelenin Güçlendirilmesi Amacıyla Eurojust'ın Kurulmasına Dair Konsey Kararı"⁷¹ ile tüzel kişiliği haiz bir AB organı olarak oluşturulmuştur. Eurojust'ın iş birliği için olan potansiyelini geliştirmesi ve organize suçluluk ve terörizmle mücadelede kendisini daha etkin bir şekilde geliştirmesi amacı ile Konsey kararında bazı değişiklikler yapılmıştır.⁷² Böylece Eurojust'ın operasyonel yetenekleri güçlendirilmiş, bilgilerin iletimi ile değişimi alanında iyileştirmeler yapılmış; Eurojust ile Avrupa Adli Yargı Ağ'ının bağlantı noktaları ile ulusal yetkililer arasındaki iş birliği ve kurumun üçüncü ülkelerle olan ilişkileri artırılmıştır.⁷³ Eurojust'ın temel amaçları; sınıraşan suçlar ve organize suçluluğun araştırılması ve soruşturulmasında iş birliğini geliştirmek, teşvik etmek, koordine etmek, üye devlet ve Konsey'e gerekli uzmanlık bilgisini temin etmektir. Eurojust'ın yetkili olduğu alanlar ise; bilişim suçları, Avrupa Topluluğu'nun mali çıkarlarına zarar veren sahtecilik, rüşvet vb. her türlü suç, suç gelirlerinin aklanması, çevreye karşı suçlar, suç örgütüne üye olmak ve Europol'ün Kuruluşuna Dair AB Konsey Kararı'na yapılan atıf uyarınca, kararda ve kararın ekinde belirtilen yasadışı uyuşturucu ticareti, insan ticareti, radyoaktif madde ticareti, motorlu taşıtlarla ilgili suçlar ile yolsuzluk, dolandırıcılık gibi Europol'ün diğer yetkili olduğu suçlardır. (2009/426/JHA sayılı ve 16 Aralık 2008 tarihli Konsey Kararı ile değişik m. 4) Eurojust üyeleri aracılığıyla ve kurul olarak hareket edebilme yeteneğine sahip olup, görevleri Konsey Kararı'nın 6. ve 7. maddelerinde düzenlenmektedir. Kararın 9. maddesi üyeler tarafından gerçekleştirilen Eurojust faaliyetlerini ve 2008 sayılı Konsey Kararı ile getirilen yeni 9a, 9b, 9c, 9d, 9e ve 9f hükümleri de üyeler bakımından uyumlaştırma fikrini ve üyelere asgari ortak gücün verilmesini düzenlemektedir.⁷⁴

⁷⁰ Eurojust'ın kuruluşu ve gelişimine ilişkin değerlendirmeler içeren bir çalışma için bkz. Annika Suominen, "The Past, Present and the Future of Eurojust", Maastricht Journal of European and Comparative Law, Vol: 15, No: 2, 2008, s. 217-234.; Michèle Coninx / José Luis Lopes da Mota, "The International Role of Eurojust in Fighting Organized Crime and Terrorism", European Foreign Affairs Review, Vol: 14 No: 2, 2009, s. 165-169.

⁷¹ Metnin tamamı için bkz. <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:32002D0187> (Erişim Tarihi: 28.10.2016).

⁷² İlgili Konsey Kararı 2003 ve 2008 tarihlerinde iki kez değişikliğe uğramıştır. 2003/659/JHA sayılı ve 18 Haziran 2003 tarihli Konsey kararı bkz. <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:32003D0659> 2009/426/JHA sayılı ve 16 Aralık 2008 tarihli Konsey Kararı için bkz. <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:32009D0426> (Kararlara Erişim Tarihi: 28.10.2016).

⁷³ Agnieszka Serzysko, "Eurojust and the European Judicial Network on a new legal basis, ERA Forum", Journal of the Academy of European Law, Vol: 11, Issue 4, 2011, s. 586.

⁷⁴ Ayrıntılı bilgi için bkz. Serzysko, s. 589 vd.

Burada Eurojust'ın Avrupa Adli Yargı Ağı (EJN)⁷⁵ ve Europol ile ilişkisine de değinmek gerekmektedir, zira bu kurumlar birbirlerini tamamlayıcı niteliktedir.⁷⁶ Özellikle ağır suçluluğun belirli türleri için adli yardımlaşmayı geliştirmek ve hızlandırmak amacıyla Avrupa Adli Yargı Ağını kuran Ortak Eylem⁷⁷, Schengen Sözleşmesi çerçevesinde cezaî iş birliğinin doğrudan doğruya ülke temsilcileri aracılığıyla geliştirilmesi fikrine dayanmaktadır. Söz konusu Ortak Eylem, Avrupa Adli Yargı Ağı'nın yetkilerini genişleterek Ağ ve Eurojust arasındaki iş birliğinin geliştirilmesini amaçlayan ve Ağ'ın yasal statüsünü güçlendiren 2008/976/JHA sayılı ve 16 Aralık 2008 tarihli Konsey Kararı⁷⁸ ile yürürlükten kaldırılmıştır. Avrupa Adli Yargı Ağı, üye ülkeler arasında, özellikle Avrupa'daki hukuk sistemleri üzerine olan internet sitesi üzerinden yargısal iş birliğine olanak sağlamaktadır. Ağ, adli yardım taleplerini karşılamak üzere her bir üye devletteki bir veya birden fazla bağlantı noktasından oluşmakta olup Avrupa Yargı Ağı bağlantı noktasını oluşturacak ulusal bir bildirimci ile birlikte bilgileri güncellemek ile görevli bildirimci atanması öngörülmekle, ayrıca irtibat yargıçları aracılığıyla da ülkeler arasındaki yargısal iş birliğinin gerçekleştirilmesinin sağlanması amaçlanmaktadır.

Eurojust ve Europol arasındaki bağlantılar ise giderek daha da güçlenmiştir.⁷⁹ Güvenli iletişim ağı, kendisi ve Europol'ün çalışma dosyaları arasındaki bilgi paylaşımına olanak sağlamıştır. Daha etkin bir iş birliği için iletişim ofisleri arasındaki bağlantıların güçlendirilmesi ve ofisler arasındaki paylaşımların geliştirilmesi önem arz etmektedir.

⁷⁵ Avrupa Adli Yargı Ağı her üye devlette bulunmakla birlikte tüzel kişiliğe sahip değildir. Serzysko, s. 598 vd.

⁷⁶ AB kurumları ve ağır sınır ötesi suçlarla mücadelede Europol ve Eurojust ile Eurojust ve Avrupa Yargı Ağı gibi aktif kuruluşlar arasındaki iş birliğini analiz eden bir çalışma için bkz. Anne Weyembergh / Inés Armada / Chloé Brière, "Competition or cooperation? State of play and future perspectives on the relations between Europol, Eurojust and the European Judicial network", New Journal of European Criminal Law, Vol: 6, Issue 2, 2015, s. 258 – 299. "Uygulayıcılar için Cezai Konularda Uluslararası İş Birliği Yardımı" isimli çalışmada da Avrupa Adli Yargı Ağı ve Eurojust'ın rolü açıklanmıştır. Bkz. http://eurojust.europa.eu/doclibrary/eurojust-framework/ejrelationswithpartners/ejneurojust%20paper%20on%20judicial%20cooperation%20in%20criminal%20matters%20%28may%202014%29/ejn-ej-paper-on-judicial-cooperation-in-criminal-matters_2014-05_en.pdf (Erişim Tarihi: 28.10.2016).

⁷⁷ 98/428/JHA sayılı ve 29 Haziran 1998 tarihli metnin tamamı için bkz. <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:31998F0428> (Erişim Tarihi: 28.10.2016).

⁷⁸ Metnin tamamı için bkz. <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:32008D0976> (Erişim Tarihi: 28.10.2016).

⁷⁹ Eurojust ve Europol arasında bilgi alışverişinin dayandığı temel ilkeler için bkz. Serzysko, s. 596-597.

II. Özgürlük, Güvenlik ve Adalet Alanı: Organize Suçlulukla Mücadele

A. Genel Olarak

Organize suçluluk, ulusal sınırların kalkmasından itibaren AB'nin iç güvenliği açısından önemli ortak bir tehlike ve tehdit teşkil etmektedir.⁸⁰ Bu çerçevede özgürlük, güvenlik ve adalet alanı ile amaçlanan husus vatandaşlara koruma sağlayarak Birliğin iç güvenliğini oluşturmaktır. Bu kapsamda Amsterdam Antlaşması ile üye devletler arasında cezai konularda adli ve polisiye iş birliğini sağlayarak özgürlük, güvenlik ve adalet alanı oluşturulması hedeflenmiş ve özellikle terörizm ile insan ticareti, yasadışı uyuşturucu ticareti, silah kaçakçılığı, yolsuzluk ve dolandırıcılık gibi suçlarla mücadele edilmesi ve özgürlük, güvenlik ve adalet alanının oluşturulmasında üye devletler arasında sağlanacak adli ve polisiye iş birliğinin önemi üzerinde durulmuştur. 1999 yılında yayınlanan Amsterdam Antlaşması'nın Özgürlük, Güvenlik ve Adaletle İlişkin Hükümlerinin Uygulanmasına Dair Eylem Planı⁸¹ ile de AB bünyesinde organize suçluluğu önlemekten, bastırmaya ve soruşturmaya kadar her süreçte bütüncül bir yaklaşımın öngörülmesi ve üye devletlerce ortak politikaların belirlenmesi gibi organize suçlulukla mücadelede atılması gereken adımlar gösterilerek adli iş birliğinin ve dolayısıyla Europol'ün rolünün artırılması gerektiği ifade edilmiştir. Yine aynı yıl gerçekleştirilen Tampere Zirvesi'nde de AB bünyesinde özgürlük, güvenlik ve adalet alanı yaratılması amacıyla atılacak adımlar açıklanmıştır. Bu ve benzeri gelişmeler ile birlikte AB bünyesinde özgürlük, güvenlik ve adalet alanı yaratma amacıyla çeşitli yasal düzenlemeler getirilmiştir.⁸²

İfade etmek gerekir ki, AB bünyesindeki yasal düzenlemeler ulusal düzeyde ceza hukuku hükümlerinin uyumlaştırılmasını amaçlamaktadır.⁸³

⁸⁰ Avrupa ülkelerindeki organize suçluluk modelleri ve kontrol politikalarına ilişkin çok yönlü bir çalışma için bkz. Cyrille Fijnaut /Letizia. Paoli (Editörler), *Organised Crime in Europe: Concepts, Patterns and Policies in the European Union and Beyond*, 2004; Letizia Paoli / Cyrille Fijnaut, "Organised crime and its control policies", *European Journal of Crime, Criminal Law and Criminal Justice*, Vol: 14(3), 2006, s. 307-327.

⁸¹ Metnin tamamı için bkz. Action Plan of the Council and the Commission on how best to implement the provisions of the Treaty of Amsterdam on an area of freedom, security and justice [http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A31999Y0123\(01\)](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A31999Y0123(01)) (Erişim Tarihi: 28.10.2016).

⁸² Avrupa Birliği bünyesindeki yasal düzenlemelerin yer aldığı bir çalışma için bkz. Gert Vermeulen (Editör), *Essential Texts on International and European Criminal Law*, 8th Edition, Maklu, 2015.

⁸³ Organize suçluluğa karşı üye ülkeler arasındaki uyumlaştırma düzeyinin tespiti kapsamında çeşitli ülkelerdeki yasal düzenlemeler için bkz. Calderoni, s. 117-121. Uyumlaştırma çalışmaları bakımından bir örnek olarak bkz. Asser Institute, *Prevention of fraud, corruption and bribery committed through legal entities for the purpose of financial and economic gain* (Project HOME/2010/ISEC/AG/081), Brussels: European Commission, 2012, s. 19 vd. Bu çalışma, özel hukuk tüzel kişileri tarafından işlenen yolsuzluk, rüşvet ve organize suçlulukla

Zira uyumlaştırılmış bir ceza hukukunun organize suçluluğa Birlik düzeyinde yanıt verilebilmesi için ihtiyaç olduğu ifade edilmektedir.⁸⁴ Bu kapsamda AB düzeyindeki ceza hukukunun yakınlaştırılmasına yönelik girişimlerin alanı giderek genişlemiş; Birlik, organize suçlulukla mücadele kapsamında bağlayıcı nitelikte Konsey kararları, gruplandırılmamış işlemler arasında yer alan ve bağlayıcı olmayan eylem planları gibi pek çok önlem ve karar almıştır. Bununla birlikte, üye devletler arasında yasal olarak birtakım farklılıklar kaldığı, bazı durumlarda ise AB hükümlerinin henüz uygulamaya konulmadığı görülmektedir.⁸⁵ Organize suçlulukla mücadelede daha etkili olabilmek ve üye devletler arasında ikili veya çoklu anlaşmazlıklara ve uyuşmazlıklara düşülmemesini sağlamak adına devletlerin gerçekleştirecekleri bu düzenlemelerin ve alacakları önlemlerin gereklilik arz ettiğini ifade etmek gerekir.⁸⁶

Burada AB kriterlerini yakalayabilmek için Türkiye tarafından gerçekleştirilen çalışmalara da bir parantez açmak gerekir. Bu çerçevede organize suçlulukla mücadele kapsamında getirilen düzenlemeler uyarınca Türkiye, AB uyum çalışmaları bağlamında mevzuatında birtakım değişiklikler yapmış ve Birleşmiş Milletler ve Avrupa Konseyi'nin Sınıraşan Örgütlü Suçlara Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi ve Suçtan Kaynaklanan Gelirlerin Aklanması Araştırılması, Ele Geçirilmesi ve El Konulmasına İlişkin Avrupa Sözleşmesi gibi yasal düzenlemelerin kabulü ile birlikte birçok anlaşma da imzalamıştır. İş birliği ve organize suçlulukla mücadelenin de dahil olduğu özgürlük, güvenlik ve adalet alanında Türkiye'nin müktesebata uyum çalışmaları ve eksiklikleri 1998-2015 yıllarında Avrupa Komisyonu tarafından hazırlanan Türkiye Düzenli İlerleme Raporları⁸⁷ ile Türkiye tarafından hazırlanan 2012⁸⁸ ve 2013⁸⁹ yıllarına ait ilerleme raporlarında değerlendirilmiştir.⁹⁰

mücadele alanında üye devletler tarafından alınan yasal ve politik önlemlere ilişkin genel bir bakış sunmaktadır.

⁸⁴ Kocasakal, Avrupa Birliği..., s. 210.

⁸⁵ Asser Institute, s. 111; Calderoni, üye ülkelerin uyumlaştırma düzeyini incelerken genel bir organize suçluluk kavramının bulunmamasının eksiklik olduğunu ve ülkelerin yasal sistemleri arasında önemli tutarsızlıklar bulunduğunu tespit etmiştir. Calderoni, s. 120.

⁸⁶ Kavlak, s. 220.

⁸⁷ Raporların tamamı için bkz. <http://www.ab.gov.tr/index.php?p=46224> (Erişim Tarihi: 28.10.2016).

⁸⁸ Raporun tamamı için bkz. http://www.ab.gov.tr/files/2012_ilerleme_raporu_02_01_13_fotomat_version.pdf (Erişim Tarihi: 28.10.2016).

⁸⁹ Raporun tamamı için bkz. http://www.ab.gov.tr/files/2013TR%20IR/tthir_tr_14_01_2013.pdf (Erişim Tarihi: 28.10.2016).

⁹⁰ "2010-2015 yıllarını kapsayan Organize Suçlarla Mücadele Ulusal Strateji Belgesi ile 2010-2012 yıllarını kapsayan Organize Suçlarla Mücadele Eylem Planı Temmuz 2010 tarihi itibarıyla yürürlüğe girmiştir. 2010-2012 yıllarını kapsayan Eylem Planında yer alan faaliyetlerin tamamlanmasını takiben 2013-2015 yıllarını kapsayan ikinci Eylem Planı hazırlık çalışmaları tamamlanmış ve 2013 yılı Eylül ayı itibarıyla yürürlüğe girmiştir." Bkz. 2013 yılına ait Türkiye

B. Avrupa’da Organize Suçluluk

1) AB Bünyesinde Organize Suçlulukla Mücadele Çalışmaları

a) 1997 tarihli Organize Suçlulukla Mücadele Eylem Planı

1997 yılında Avrupa Konseyi tarafından Organize Suçlulukla Mücadele Eylem Planı⁹¹ kabul edilmiştir. Söz konusu plan organize suçlulukla mücadele konusunda adli ve polisiye iş birliği, yolsuzlukla mücadele ve suç gelirlerinin aklanmasının önlenmesi gibi alanlarda genel ilkeleri ortaya koymaktadır.

Plan’da organize suç örgütlerinin asıl amaçlarının ekonomik çıkar sağlamak olduğu, yolsuzluk, sahtecilik, vergi kaçırma gibi kanuna aykırı fiiller sonucu elde ettikleri paraya ise kara para aklama yöntemiyle hukuka uygun bir görünüm kazandırdıkları belirtilmiştir. Bunun yanında, örgütlerin AB sınırları içinde mal, sermaye, hizmet ve kişilerin serbest dolaşımından yararlandıkları da belirtilmiştir. Plan’a göre organize suçlulukla mücadele edebilmek için örgütlerin zayıf ve tehlikeli yönlerinin üye ülkelerce saptanması gerekmekte olup bu durum “düşmanı tanımak” şeklinde ifade edilmiştir. Bu aşamada üye devletlerin birbirleriyle ve Europol ile bilgi alışverişinde bulunmalarının önemi de vurgulanmıştır.

Aynı zamanda üye ülkeler suç örgütüne üyelik ve üyelerin cezai takibatına ilişkin ortak eylem planı kabul etmeye davet edilmiş, üye ülkeler arasında suçluların geri verilmesini kolaylaştıran düzenlemeler yapılması ve uygulanması önerilmiştir. Organize suçlulukla mücadele konusunda hukuksal alanda iş birliğini sağlamak amacıyla birimler kurulması ve ulusal mercilerin yardımlaşması gerektiği belirtilmiştir.

Eylem Planı’nda organize suçluluk ve suç gelirlerinin aklanması arasındaki ilişkiye dikkat çekilmiş ve bu anlamda özel öneme sahip konular belirlenmiştir. Buna göre; suç ürünü değerlerin izlenmesi, müsadere edilmesi ve bunlara el konulması için özel usullerin ihdası; özel veya tüzel kişilerin fazla miktarda nakit ödeme ve nakit para bozdurma işlemlerinin, bu değerlerin başka malvarlığı değerlerine dönüştürülmesine hizmet etmesinin engellenmesi; kara paranın aklanması hakkındaki belirlemelerin kapsamının, her türlü ağır suçtan kaynaklanan değerleri içine alacak şekilde genişletilmesi ve şüpheli finansal aktarımların bildirilmemesinin caydırıcı cezalarla karşılanması gibi bu konuda atılması gereken adımlar gösterilmiştir.

Düzenli İlerleme Raporu, s. 159. “2016-2018 yıllarına ait Organize Suçlarla Mücadele Eylem Planı ise 2016 yılı Mart ayı itibarıyla yürürlüğe girmiştir.” <http://www.kihbi.gov.tr/organize-suçlarla-mucadele-eylem-planı-toplantısı-gerçekleştirildi> (Erişim Tarihi: 28.10.2016).

⁹¹ Metnin tamamı için bkz. Action Plan to Combat Organized Crime <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1400938722325&uri=CELEX:51997XG0815> (Erişim Tarihi: 28.10.2016).

Üye devletlerin egemenlik alanında bulunan finans kuruluşlarının organize suç örgütleri tarafından istismarının önlenmesi için gerekli önlemlerin alınması ve kamu idaresi tarafından yapılan ihalelerde ve iş dünyasında şeffaflığın sağlanmasının gerekliliğine vurgu yapılmıştır. Ayrıca Avrupa Sosyal Fonu programı ile özellikle büyükşehirlerde yer alan suça yönelebilecek zayıf kişilere önem verilmesi ve ileri teknolojinin suça alet edilmesinin önlenmesi için de önlemlerin alınmasının gerekliliği üzerinde durulmuştur.

Avrupa Konseyi 7421/97-C4-0199/97 sayılı Organize Suçluluğa Karşı Eylem Planı Hakkında Kararı'nda⁹² ise organize suçluluğun özelliklerinin AB seviyesinde düzenlenmesi gerektiğini vurgulamıştır. Organize suçluluğun özellikleri ise "birden fazla suç işleyen kişinin katıldığı planlı, paylaştırılmış ve uzunca süreli faaliyet, önemli mali zararlar ile çıkar sağlama amacı ve elde edilen hukuka aykırı kazançların ekonominin meşru alanlarına aktarılmasının önceden tasarlanmış olması" şeklinde belirlenmiştir.⁹³ Karar çerçevesinde organize suçluluğun artmasına neden olan işsizlik, fakirlik gibi etkenlerle de mücadele edilmesi gerektiği ifade edilmiş; ayrıca gerekli ve haklı sebebin varlığı halinde ve kötüye kullanılmaması kaydıyla gizli görevli kullanılması, tanığın korunması gibi özel soruşturma tedbirlerine başvurulması yolu da öngörülmüştür.

b) Organize Suçlulukla Mücadeleden Kaynaklanan Uluslararası Yükümlülüklerin Üye Devletler Tarafından Yerine Getirilmesi ve Uygulanmasının Değerlendirilmesine İlişkin Mekanizma Yaratılması Hakkında Ortak Eylem

AB'nin organize suçlulukla mücadelede kullandığı gözlemlene mekanizmalarından biri olan ve Konsey tarafından Avrupa Birliği Anlaşması'nın K.3 maddesi uyarınca benimsenen 5 Aralık 1997 tarihli ve 97/827/JHA sayılı Ortak Eylem⁹⁴, organize suçlulukla mücadelede uluslararası yükümlülüklerin ulusal seviyede yerine getirilmesi ve uygulanmasının değerlendirilmesine ilişkin bir mekanizma ortaya koymuştur.⁹⁵ Diğer bir ifadeyle, söz konusu Ortak Eylem, organize suçlulukla mücadele önlemlerine ilişkin AB üye devletlerinin hukuki sistem performanslarının eş değerlendirmesine olanak

⁹² Metnin tamamı için bkz. Resolution on The Action Plan to Combat Organized Crime, <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1400938722325&uri=CELEX:51997IP0333> (Erişim Tarihi: 28.10.2016).

⁹³ Bkz. Evik, s. 75.

⁹⁴ Metnin tamamı için bkz. 97/827/JHA: Joint Action of 5 December 1997 adopted by the Council on the basis of Article K.3 of the Treaty on European Union, establishing a mechanism for evaluating the application and implementation at national level of international undertakings in the fight against organized crime <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:31997F0827> (Erişim Tarihi: 28.10.2016).

⁹⁵ Bkz. Patrycja Szarek-Mason, "The European Union's Fight Against Corruption: The evolving policy towards Member States and candidate countries", Cambridge Studies in European Law and Policy, Cambridge University Press, 2010, s. 127.

sağlayan bir mekanizma sunmuştur. Öngörülen mekanizma ise şu şekildedir: değerlendirmenin, Konsey Başkanlığı tarafından Konsey Genel Sekreterliği ve Avrupa Komisyonu ile birlikte çalışarak hazırlanacağı; her üye devletin, değerlendirme yapılacak konularda bir ila üç arası uzman belirleyeceği (örneğin polis, gümrük, yargı konularında) ve isimlerini Konsey Başkanlığı'na sunacağı; Konsey Başkanlığı'nın bundan sonra isim havuzundan üç uzman seçerek bir üye devletin değerlendirmesini gerçekleştireceği; bunu yaparken ise bu üç uzmanın değerlendirme altındaki ülkenin vatandaşı olmadığından emin olacağı ifade edilmiştir.

Her değerlendirme ayağında üye ülkelerde uzlaşılan spesifik bir başlığa odaklanılacağı vurgulanmıştır. Ayrıca değerlendirme ekibinin her bir AB ülkesini ziyaret etmesine ilişkin olarak ziyaretlerin sırasına ve sorulacak sorulara karar verileceği; amacın, değerlendirmenin gerçekleştirilmesi için gerekli tüm bilgilerin toplanması olduğu; soruların tamamlanmasına müteakip, değerlendirme ekibinin söz konusu AB ülkesini ziyaret ederek ilgili birimler ile toplantı yapacağı (örneğin politik, idari, polisiye, gümrük ve yargısal otoriteler) öngörülmüştür. Aynı zamanda her üye devletin, otoritelerinin, bu ortak eylem altında kurulan değerlendirme ekibi ile tam bir iş birliği kuracağına güvence vereceği belirtilmiştir. Taslak raporun, ziyaret edilen AB ülkesine ziyaretten sonraki en geç bir ay içinde fikirlerinin sorulması amacı ile iletileceğine; herhangi bir değişiklik kabul edilip yapıldıktan sonra, Konsey Başkanlığı'nın taslak raporu ilgili Konsey çalışma grubu üyelerine değerlendirmeleri ve kabul etmeleri için iletileceğine değinilmiştir.

c) AB'ye Üye Devletlerde Bir Suç Örgütüne Katılmanın Cezalandırılması Hakkında 98/733/JHA Sayılı Konsey Ortak Eylemi

Organize suçlulukla mücadelede ortak bir yaklaşım geliştirilmesi amacıyla 98/733/JHA sayılı Konsey Ortak Eylemi⁹⁶ 1998 yılında kabul edilmiştir. Söz konusu belgenin 1. maddesinin 1. fıkrasında suç örgütünün tanımı yapılmıştır. Buna göre; “kendi içinde bir amaç oluşturmak veya maddi çıkar elde etmek ve gerektiğinde kamusal makamların işleyişini hukuka aykırı yoldan etkilemek için bir araç olarak, en az dört yıllık hürriyeti bağlayıcı ceza veya güvenlik tedbiri ile yaptırım altına alınan suçları işlemek amacıyla anlaşılan ikiden fazla kişinin uzunca süreli olarak oluşturduğu organize yapıdır.” Aynı maddenin 2. fıkrasında ise, 1. fıkra anlamında suç teşkil eden eylemlere Europol Sözleşmesi'nin 2. maddesinde ve ekinde yer alan ve en az dört yıllık hürriyeti bağlayıcı cezalar

⁹⁶ Metnin tamamı için bkz. 98/733/JHA: Joint action of 21 December 1998 adopted by the Council on the basis of Article K.3 of the Treaty on European Union, on making it a criminal offence to participate in a criminal organisation in the Member States of the European Union <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:31998F0733> (Erişim Tarihi: 28.10.2016).

ile cezalandırılan eylemlerin de dahil olduğu belirtilmiştir. Bunlara; yasadışı uyuşturucu ticareti, kara para aklama, göçmen kaçakçılığı, insan ticareti, kasten öldürme, yasadışı organ ve doku ticareti, yağma, adam kaldırma, rehin alma, zenofobi, malvarlığı aleyhine işlenen suçlar, dolandırıcılık, haraç kesme, ürün sahteciliği ve korsan satış, bilişim suçluluğu, rüşvet gibi suçlar örnek verilebilir.⁹⁷

Ortak Eylem'in 2. maddesi ise üye devletleri (a) ve (b) bentlerinde tanımlanan suç kategorilerinden birini veya ikisini etkili, orantılı ve caydırıcı şekilde cezalandırmakla görevlendirmiştir:

a) Bir kişinin, kasten ve ilgili suç örgütünün nihai hedefinden ve genel olarak cezalandırılabilen faaliyetinden veya ilgili suçları işlemek yönündeki amacından haberdar olarak,

- örgütün 1. maddede yer alan cezalandırılabilen faaliyetlerine, suç oluşturan eylemlerin icrasına kişisel olarak katılmasa ve üye devletin ceza hukuku ilkeleri saklı kalmak kaydıyla, bu eylemler icra edilmiş olmasa dahi,
- örgütün diğer faaliyetlerine, örgütün 1. maddede yer alan faaliyetlerine katkıda bulunduğunun bilincinde olarak,

aktif olarak katılması

b) Bir kişinin, bir veya daha çok kişiyle, uygulanması 1. maddede gösterilen suça denk gelecek bir faaliyet üzerine, bu faaliyetin icrasına kişisel olarak katılmasa dahi anlaşması.

Söz konusu Ortak Eylem'de, ayrıca üye devletlerin, tüzel kişileri 2. maddede yer alan suçlardan dolayı cezai veya başka şekilde sorumlu tutmaları da öngörülmüştür. Aynı zamanda yukarıda ifade edilen suçlar birden çok üye ülkede gerçekleşmişse üye ülkelerin anlaşması ve gerekli koordinasyonu sağlamaları gerektiği de ifade edilmiştir. Son olarak ifade etmek gerekir ki, 5. maddede üye ülkelerin bu kararda tanımlanandan daha geniş bir suç örgütü tanımı yapabilecekleri açıkça belirtilmiştir.

d) Amsterdam Antlaşması'nın Adalet, Özgürlük ve Güvenliğe İlişkin Hükümlerinin Uygulanmasına Dair Eylem Planı

AB'nin organize suçlulukla mücadeledeki kararlılığını gösteren ve kapsamlı bir strateji sunan bir diğer belge 1999 yılında hazırlanan Amsterdam Antlaşması'nın Özgürlük, Güvenlik ve Adalete İlişkin Hükümlerinin Uygulanmasına Dair Eylem Planı⁹⁸'dir. Söz konusu eylem planı ile AB bünyesinde

⁹⁷ Europol Sözleşmesi'ne yapılan atıf uyarınca organize suçluluk kapsamında kalan suçlar için bkz. Kocasakal, Avrupa Birliği..., s. 211; Evik, s. 77-78 dn. 18.

⁹⁸ Metnin tamamı için bkz. Action Plan of the Council and the Commission on

organize suçluluğun önemine ve tehlikesine dikkat çekilerek organize suçluluk ile mücadele çalışmalarının güçlendirilmesi ve her evrede bütünleşmiş bir yaklaşımın uygulanması gerektiği ifade edilmiştir.

Organize suçluluğun uluslararası boyutu dikkate alınarak hazırlanan Eylem Planı'nda, organize suçluluğun önlenmesi, suçluların yakalanması ve yargılanması aşamalarında polis ve adli merciler arasındaki iş birliğinin önemine değinilmiş ve bu kapsamda Europol bünyesinde veri tabanının oluşturulması, üye devletlerin yargı mekanizmaları arasında iş birliğini geliştirmek amacıyla kurulmuş Avrupa Yargı Ağı'nın daha verimli kullanılması, üye devletler arasında suçluların iadesinin sağlanması, kara para aklama ile mücadelenin geliştirilmesi gibi atılması gereken adımlar gösterilmiştir.

e) Tampere Zirvesi

Avrupa Konseyi, 15-16 Ekim 1999 tarihlerinde Finlandiya'nın Tampere kentinde AB bünyesinde özgürlük, güvenlik ve adalet alanı yaratılmasına yönelik olarak özel bir toplantı gerçekleştirmiştir.⁹⁹ Bu toplantıda suç ve organize suçluluğu kapsayan genel ve çok boyutlu bir suç önleme stratejisi uygulanması gerektiği ortaya koyulmuştur. Bu çerçevede suçluluğu önlemeye çocukların cinsel istismarı, insan ticareti ve mali suçlar gibi özel başlıklar altında yaklaşılmış; Avrupa ve uluslararası seviyede kazanılmış tecrübeleri suçla mücadeledeki genel stratejinin parçası olarak işleme koymak önerilmiştir.

Bu toplantıda oluşturulan Avrupa stratejisinin karakteristikleri, önleyici tedbirlerin yürütmeye destek olması ve multidisipliner bir yaklaşım geliştirilmesi olarak ifade edilmiştir. AB tarafından yapılan eylemler, tamamlama ilkesi üzerine kurulmuş olup ulusal, bölgesel veya yerel girişimlerin yerine geçmesi planlanmamıştır. Ayrıca temel hukuk ve toplum özgürlüklerine daha fazla dikkat edilmesi ve suçun önlenmesinin yeni bir Birlik politikası olması görüşüne istinaden, öncelikli olarak yapılacak eylemlerin listesinin hazırlanması üzerinde durulmuştur. Genel suça ilişkin olarak, öncelikler Tampere Avrupa Konseyince; kentsel, çocuk ve uyuşturucu bağlantılı suçlar şeklinde belirlenmiştir. Organize suçluluğa istinaden, önceliğin insan ticareti, çocuk istismarı ve Euro sahteciliğine verilmesi öngörülmüştür. Komisyon bildirgesinde Avrupa suç önleme tedbirlerine destek amacı ile yeni bir finansal enstrümanın benimsenmesi önerilmiştir.

how best to implement the provisions of the Treaty of Amsterdam on an area of freedom, security and justice [http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1401018943217&uri=CELEX:31999Y0123\(01\)](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1401018943217&uri=CELEX:31999Y0123(01)) (Erişim Tarihi: 28.10.2016).

⁹⁹ Metnin tamamı için bkz. Resolution on the extraordinary European Council meeting on the area of freedom, security and justice (Tampere, 15-16 October 1999), http://www.europarl.europa.eu/summits/tam_en.htm (Erişim Tarihi: 28.10.2016).

Önceki belgelere paralel olarak, üye devletlerin ilgili makamları arasında iş birliğinin geliştirilmesi ve suç gelirlerinin aklanması ile mücadeleye dikkat çekilmiştir. Bu kapsamda iş birliğinin sadece önleme ile sınırlı kalmaması, suçların araştırılmasında da ortak çalışmalar yapılması ve Europol temsilcilerinin de katılımıyla ortak soruşturma timlerinin oluşturulması gerekliliği dile getirilmiştir. Ayrıca ulusal yargı mekanizmalarının iş birliğine yönelik olarak Eurojust adı verilen ve üye devletlerden savcıların, hakimlerin ve kolluk mensuplarının çalışacağı bir birim kurulmasına da karar verilmiştir.

f) Milenyum Strateji Planı

AB bünyesinde 2000 yılına kadar organize suçlulukla mücadeledeki aşamaları özetleyen bir belge niteliği taşıyan “Organize Suçluluğun Önlenmesi ve Denetlenmesi: Yeni Milenyum için Avrupa Strateji Planı”nda¹⁰⁰ organize suçluluk ile mücadele konusunda otuz dokuz adet ayrıntılı tavsiye yer almıştır.¹⁰¹ Bu düzenlemenin amacı Avrupa seviyesinde organize suçluluğun önlenmesi ve kontrol edilmesi için uygulanacak çeşitli eylemlerin, hedef tarih detayları, öncelik sıralaması ve uygulamada sorumluluk üstlenecek kurumları da içerecek şekilde tek bir belge altında toplanmasıdır.

Haziran 1997’de yayınladığı organize suçlulukla mücadele eylem planı üzerine, Viyana Avrupa Konseyi, Aralık 1998’de toplanarak, Amsterdam Anlaşması’ndan doğan yeni olasılıkların ışığında organize suçluluğu karşı AB hareket planının güçlendirilmesi çağrısında bulunmuştur. Bu hedef, Avrupa Konseyi tarafından Ekim 1999’daki Tampere’deki toplantıda tekrar ifade edilmiştir. Organize suçluluğun önlenmesi ve kontrol edilmesi stratejisini benimseyen Konsey, önlem alma ihtiyacına cevap vermiştir. Bu belge, organize suçlulukla mücadele için Avrupa seviyesinde yapılması gereken eylemleri ifade ederek, önceliklerin detaylarını, uygulamada sorumlu kurumları ve hedef tarihleri belirtmiştir.

Stratejiyi oluşturan politik hükümler ve otuz dokuz detaylı öneri, on bir hedefi yansıtmaktadır: organize suçlulukla ilgili veri toplanması ve analizini güçlendirmek; organize suçluluğun topluma ve yasal özel sektöre sızmasını engellemek; organize suçluluğun önlenmesini ve ceza hukuk sistemi ile sivil toplum arasındaki iş birliğini güçlendirmek; ulusal ve Avrupa Birliği seviyesinde mevzuatı ve kontrol ve düzenleyici politikaları inceleyerek iyileştirmek; organize suç soruşturmalarını güçlendirmek; Europol’ü güçlendirmek;

¹⁰⁰ Metnin tamamı için bkz. The prevention and control of organised crime: a European Union strategy for the beginning of the new millennium <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX:32000F0503> (Erişim Tarihi: 28.10.2016).

¹⁰¹ Gruplandırılmamış işlemler arasında yer alan ve bir tür hareket planı olan söz konusu planın bağlayıcı olmasa da organize suçlulukla mücadelede önemli bir belge niteliğinde olduğu ifade edilmiştir. Bkz. Kocasakal, Avrupa Birliği..., s. 215.

suçluların kazançlarını izlemek, dondurmak, el koymak ve müsadere etmek; kolluk güçleri ve hukuki otoriteler arasındaki iş birliğini ulusal olarak ve Avrupa Birliği içerisinde güçlendirmek; aday ülkeler arasındaki iş birliğini güçlendirmek; üçüncü ülkeler ve diğer uluslararası organizasyonlar ile iş birliğini güçlendirmek; Avrupa Birliği içerisinde organize suçluluğa karşı alınan önleyici ve kontrol edici önlemlerin uygulanmasının güçlendirilmesini takip etmek.

Her hedef için, ilgili alanda yapılan girişimlere ait detaylar da verilmiştir. İleride yapılacak eylemlerin geliştirilmesinin spesifik yetkileri üzerinde yapılan değerlendirmeler ise 1997 tarihli Eylem Planı, Aralık 1998 tarihli özgürlük, güvenlik ve adalet alanı oluşturmak için Eylem Planı, organize suçluluğun önlenmesine karşı 21 Aralık 1998 Konsey Önergesi ve Tampere Avrupa Konseyi'nin sonuç bildirgesinden çıkartılabilecektir. Organize Suç Multidisipliner Grubu'nun, düzenli aralar ile stratejinin uygulanması konusunda Avrupa Konseyi'ne rapor sunması ve Konsey'in gerekli önlemleri alması, Komisyon'un organize suçlulukla mücadele için AB stratejisinin uygulanmasına yönelik genel bir rapor sunması ve alınacak daha ileri önlemler için prensipleri belirlemesi öngörülmüştür.

g) Avrupa Güvenlik Stratejisi

Avrupa Birliği Konseyi tarafından 12 Aralık 2003 tarihinde "Daha İyi Bir Dünyada Güvenli Avrupa: Avrupa Güvenlik Stratejisi"¹⁰² kabul edilmiştir. Söz konusu belgede organize suçlulukla mücadelede atılması gereken adımlar doğrudan yer almamakta ancak belgede yer alan hususlar organize suçluluğun uluslararası boyutu dikkate alındığında son derece önem teşkil etmektedir. Bu belgede Avrupa Birliği, güvenlik stratejisini açıklığa kavuşturmuştur. Bu stratejinin hedefi, daha iyi bir dünyada güvenli bir Avrupa yaratmak, Birliğin yüzleştiği tehditleri tespit etmek, Avrupa için stratejik hedeflerini tanımlamak ve Avrupa için politik uygulamalarını belirlemektir.

Avrupa Güvenlik Stratejisi, AB'nin Yüksek Temsilcisi Javier Solana'nın otoritesi altında Ortak Yabancı ve Güvenlik Politikası için oluşturulmuş ve Brüksel Avrupa Konseyi tarafından 12 ve 13 Aralık 2003'te benimsenmiştir. Belge, Birliğin güvenliğine yönelik küresel sorunlar ve anahtar tehditleri tespit etmiş ve AB'nin çevresinde güvenlik oluşturmak ve etkili çok ulusluluk bazında uluslararası bir hiyerarşiyi desteklemek gibi bunlarla mücadeledeki stratejik hedeflerini açıklamıştır. Ayrıca Avrupa için bu hedeflerle ilgili politik etkiler de değerlendirilmiştir. Güvenlik stratejisi, Avrupa'nın yüzleştiği üç önemli tehlike olan terörizm, bölgesel çatışmalar ve kitle imha silahlarının yayılmasına dikkat çekmiştir.

¹⁰² Metnin tamamı için bkz. A secure Europe in a better world - European security strategy <http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cmsUpload/78367.pdf> (Erişim Tarihi: 28.10.2016).

Avrupa Güvenlik Stratejisi'nde, Avrupa, organize suçluluk için önemli dış boyutu olan, uyuşturucu, kadın, çocuk ve silah ticaretlerini içeren ve Birliğin sınırlarını da aşan temel bir hedef olarak görölmüştür. Bu suç eylemleri genellikle zayıf veya çöküşteki ülkeler ile ilişkilendirilmiştir. Örneğin, uyuşturucudan elde edilen kazançlar, birçok uyuşturucu üreten ülkedeki devlet yapılanmasını bozmaya yardımcı olmuştur. Organize suçluluğun terör ile bağlantıları olabileceğine ve olağan dışı durumlarda, devlete egemen olmayı bile başarabileceğine dikkat çekilmiştir.

h) Hague Programı ve Programa İlişkin Eylem Planı

4 ve 5 Kasım 2004 tarihlerinde Avrupa Konseyince benimsenen Hague Programı¹⁰³, özgürlük, güvenlik ve adalet alanlarını önümüzdeki beş yıl içerisinde güçlendirmek üzerine Birlik için on önceliği belirlemiştir. Programın bir ekinde, bunların benimsenmesi için özel önlemler ve uygulama takvimi belirtilmiştir.

Komisyon, çabaların on öncelik üzerinde yoğunlaşması gerektiğini belirlemiştir: temel haklar ve vatandaşlığın güçlendirilmesi; anti-terör önlemleri almak; göçe yönelik dengeli bir yaklaşımları tanımlamak; göç akımlarının doğru yönetimini sağlamak (üçüncü ülkeler ile her alanda [mültecilerin kabulü ve iadesi de dahil] daha iyi iş birliği kurulmasını da içermektedir.); Birliğin dış sınırlarının entegre yönetimini geliştirmek; ortak bir iltica prosedürü oluşturmak; göçün pozitif etkilerini en üst seviyeye çıkartmak; bilgi paylaşımı yaparken gizlilik ve güvenlik arasında doğru bir denge yakalamak; organize suçluluk ile mücadelede stratejik bir konsept geliştirmek (Bu kapsamda üye ülkelerin kolluk güçleri arasında, organize suçluluğa karşı mücadelede iş birliğinin [polis veya gümrük gibi] iyileştirilmesi öngörölmüştür.); özgün bir Avrupa adalet alanı yaratmak.

Öte yandan Komisyon, medeni ve ticari konulardaki yargılamalar için ortak tanıma programını tamamlamaya odaklanmıştır. Ceza hukuku açısından, eğer üye ülkeler arasındaki ortak güven güçlendirilecek ise, mevzuatların birbirine yaklaştırılması ve minimum yasal prosedür standartlarının belirlenmesi gerektiği öngörölmüştür. Cezai konulardaki hukuki iş birliğinde Eurojust anahtar bir oyuncu olarak görölmüştür. Özgün bir Avrupa adalet alanının korunması için alınan operasyonel önlemler içerisinde; hukuki organizasyonlar ile birlikte kurum ağlarını, hukuk uygulayıcıları arasında iş birliğini ve AB'de hukuki eğitim üzerine iletişimi desteklemek bulunmaktadır.

¹⁰³ Metnin tamamı için bkz. The Hague Programme: Strengthening Freedom, Security And Justice in The European Union [http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1401029597631&uri=CELEX:52005XG0303\(01\)](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1401029597631&uri=CELEX:52005XG0303(01)) (Erişim Tarihi: 28.10.2016).

Ayrıca Konsey tarafından Hague Programına ilişkin bir Eylem Planı¹⁰⁴ kabul edilmiştir. Bu Eylem planı, Konsey ve Komisyon'un 2004-2009 arasındaki çalışmalarına bir referans çerçevesi olarak hizmet etmek amacı taşımış olup Hague Programı'nın (AB'de özgürlük, güvenlik ve adalet alanını güçlendirme) öncelik ve hedeflerinin uygulamaya konması için tasarlanmış eylemlerin benimsenmesi ve uygulanmasına yönelik bir takvim içermiştir. Bu önlemler -hukuki öneriler, danışma dokümanları ve raporlar- Hague Programı'na etkin bir biçimde uygulanabilir bir görünüm vermek için tasarlanmıştır. Komisyon, Hague Programı'nın hem AB hem de üye ülkeler seviyesinde etkilerinin değerlendirmelerini olduğu kadar, bir sonraki çok yıllık programı (Stockholm Programı) içerisindeki gelecek eylemleri oluşturacak konuları da sunmuştur. Genel olarak, Hague Programı'nda ifade edilen özel önlemlerin birçoğu benimsenmiş olsa da birçoğunun tam etkisi daha uzun vadede ortaya çıkmıştır.

İfade etmek gerekir ki, bu aşamada, birinci sütun altında yer alan alanlarda önemli ilerlemeler kaydedilmiş olsa da organize suçlulukla mücadele ve suçluluğun önlenmesi bakımından, polis ve gümrük iş birliği ve cezai konulardaki hukuki iş birliği gibi konuların dahil olduğu özgürlük, güvenlik ve adalet alanının gelişimi yetersiz görünmektedir. Zira, üçüncü sütun altındaki karar verme oldukça yavaş ve bazı zamanlarda istenen sonuçların almasını kısıtlamaktadır. Ayrıca, üye ülkeler tarafından yasal düzenlemelerin iç hukuka aktarılması üçüncü sütun altına düşmektedir ve sıklıkla gecikmektedir, aynı zamanda yasal ihlal prosedürleri için başvuru mekanizması bulunmamaktadır. Bu çerçevede, Lizbon Anlaşması yürürlüğe girdiğinde karar verme sürecinin hızlandırılması ve gelecek eylemler için mevzuattaki hukuki çerçevenin güçlendirilmesi ve pekiştirilmesine odaklanması önemlidir.

Eylem Planı'nda cezai istihbaratın öncelik olduğu bir Avrupa modeli için çalışmak ve organize suçluluk ile mücadele amacıyla çıkarılması öngörülen 'Organize Suçlulukla Mücadelede Stratejik Konsept Geliştirilmesine İlişkin Tebliğ'¹⁰⁵ de Haziran 2005 tarihinde yayımlanmıştır. Tebliğ'de; kolluk kuvvetleri, adli makamlar ve üçüncü ülkeler ve kuruluşlar arasında bilgi ve istihbarat toplanması, önlenmesi ve iş birliği gibi öncelikli hedefler için organize suçlulukla mücadele amacıyla stratejiye odaklanılmıştır. Önerilen takvime uygun olarak, bu konseptin uygulanması Avrupa özgürlük, güvenlik ve adalet alanının gelişimine önemli ölçüde katkıda bulunmuştur. Tebliğ'de organize suç örgütlerinin yasal sızma yöntemlerinden olan yolsuzlukla mücadele

¹⁰⁴ Metnin tamamı için bkz. Action Plan implementing the Hague Programme on strengthening freedom, security and justice in the European Union [http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52005XG0812\(01\)](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52005XG0812(01)) (Erişim Tarihi: 28.10.2016).

¹⁰⁵ Metnin tamamı için bkz. Developing a strategic concept on tackling organised crime <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:52005DC0232> (Erişim Tarihi: 28.10.2016).

politikalarının geliştirilerek uygulanması, farklı alanlardan uzmanların bir araya geldiği özel soruşturma birimlerinin oluşturulmasının benimsenmesi, ortak soruşturma timlerinin soruşturmalarda kullanılması, suç gelirlerinin aklanmasının engellenerek organize suçluluğun önlenmesi, suç gelirlerinin tespit ve takibi için yasal düzenlemelerin gerçekleştirilmesi, kolluk güçleri arasında bilgi değişiminin sağlanması, kurumlar arası iş birliğinin geliştirilmesi, AB standartlarının üçüncü ülkelerde de teşvik edilmesi gibi önlemlere işaret edilmiştir.

ı) 2008/841/JHA Sayılı Konsey Kararı

Yukarıda yer verilen çoğu belgede organize suçlulukla mücadelede alınması gereken önlemler ve yapılması gerekenler düzenlenmiş iken, 2008/841/JHA Sayılı Konsey Kararı¹⁰⁶ diğer belgelerden farklı olarak organize suç örgütü tanımına ve suç işleyen ya da eylemlerin planlanmasından sorumlu olan gerçek veya tüzel kişilere uygulanacak ilgili cezalara ilişkin düzenlemeler getirmiştir.¹⁰⁷

Bu çerçeve kararının amacı, organize suç örgütlerine ilişkin suçların tanımlanmasında üye ülkeler arasında bir uyum oluşturmak ve bu suçlar için ilgili cezaları ortaya koymaktır. Üye ülkelerin en az birini suç olarak kabul etmesi gereken iki tip eylem vardır: örgütün suç eylemlerine, örgütün amacı ve suç işleme kastını bilerek aktif katılım ve işlenmesine aktif olarak katılma da suç işleme konusunda anlaşma.

Konsey Kararı ile getirilen ve aynı zamanda Avrupa Birliği mevzuatında kabul gören organize suç örgütü tanımı şu şekildedir: “doğrudan veya dolaylı olarak maddi çıkar elde etmek amacıyla en az iki kişinin en az 4 yıl veya daha fazla ağır hapis cezası gerektiren suçları işlemek için oluşturdukları ve belirli bir süreden beri var olan yapılanmalar”¹⁰⁸. Bu tanıma göre; ikiden fazla kişinin bir araya gelmesi, uzunca veya belirsiz bir süre için faaliyet gösterilmesi, ağır suçlar işlenmesi, maddi çıkar veya güç sağlamak amacıyla faaliyet gösterilmesi organize suç örgütlerinin öne çıkan özellikleridir.

¹⁰⁶ Metnin tamamı için bkz. Council Framework Decision 2008/841/JHA of 24 October 2008 on the fight against organised crime <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX:32008F0841> (Erişim Tarihi: 28.10.2016).

¹⁰⁷ Bu belgenin, içeriği ve uygulanabilirliği açısından 98/733/JHA Sayılı Konsey Ortak Eylemi ile karşılaştırıldığında, önemli bir gelişme sağlamadığı ve Konsey Kararı'nın belirsizliğinin AB üyesi devletlerin ceza mevzuatlarının yakınlaştırılmasında önemli gelişmeleri önlediği görüşü için bkz. Calderoni, s. 171.

¹⁰⁸ Bu tanım 98/733/JHA Sayılı Konsey Ortak Eylemi ile Sınıraşan Örgütlü Suçlara Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi'nde (Palermo Sözleşmesi) yer alan tanımların harmanlanması olarak nitelendirilmiştir. Calderoni, s. 36.

Kararda, üye ülkelerin yukarıdaki suçları cezalandırmak için adımlar atması gerekliliği üzerinde durulmuş ve bu cezaların, minimum iki yıldan beş yıla olmak üzere mümkün olan en uzun süreli hapis cezası ve tekrarlanması durumunda planlanan eylemlerin cezalarına denk olan maksimum süreli hapis olarak belirlenmesi gerekliliği hüküm altına alınmıştır. Eğer suçlu, suç eylemlerinden vazgeçer ve otoritelere başka şekillerde elde edilemeyen ilgili suça ve diğer suçlulara yönelik bilgiler sağlarsa, üye ülkelerin bu gibi durumlarda cezada indirimine gidebileceği veya bağışıklık sağlayabileceği ifade edilmiştir.

Ayrıca tüzel kişilikte merkezi rolü bulunan kişilerin tüzel kişi adına suç işlemleri durumunda üye ülkelerin tüzel kişileri de sorumlu tutması gerektiği öngörülmüştür. Keza bir kişinin otoritesi altında suç işleyen kimsenin, suçunun denetim eksikliğinden kaynaklanması durumunda da ilgili suçun tüzel kişiye yüklenebileceği ifade edilmiştir.

Suç işlediği sabit görülen tüzel kişilerin etkin, orantılı ve caydırıcı yaptırımlar ile cezalandırılması, bu yaptırımların cezai ve cezai olmayan para cezalarını içermesi gerektiği üzerinde durulmuştur. Bu kapsamda yaptırımların aşağıdakileri de içerebileceği öngörülmüştür: kamu yardımı haklarının sonlandırılması; ticari faaliyetlerin geçici veya sürekli olarak yasaklanması; hukuki denetleme altına alınması; hukuki yollarla tasfiyesi; suçta kullanılan tesislerin geçici veya sürekli olarak kapatılması.

Bir üye ülkenin yetki alanının, tam veya kısmi olarak, kendi vatandaşınca veya sınırları içerisinde kurulmuş tüzel kişiler adına, sınırları içerisinde işlenen suçları kapsamı gerektiği üzerinde durulmuştur. Eğer suç birçok üye ülkenin yetki alanı içerisine düşüyorsa, hangi ülkenin yargılayacağına karar vermek için, örneğin Eurojust aracılığı ile iş birliği kurmaları gerektiği ve böylece işlemlerin merkezileştirilebileceği belirtilmiştir. Bu kapsamda uluslararası iş birliğine vurgu yapılarak Eurojust'ın sürece dahil edilmesi üzerinde durulmuştur.

i) Stockholm Programı ve Programa İlişkin Eylem Planı

2010 yılında temel hakları güvence altına alarak, AB bünyesinde 2010-2014 yılları arasında adalet ve içişleri kapsamında özgürlük, güvenlik ve adalet alanında öncelikleri ve atılacak adımları belirlemek amacıyla Stockholm Programı¹⁰⁹ hazırlanmıştır. Program kendisinden önce gelen Tampere ve Hague programlarının kazanımları üzerine inşa edilerek, gelecekteki zorluklarla yüzleşmek ve özgürlük, güvenlik ve adalet alanının daha da güçlendirilmesini, yurttaşların çıkarları ve ihtiyaçlarını gözeten eylemlere odaklanarak amaçlamıştır. Stockholm Programı, temel haklar ve

¹⁰⁹ Metnin tamamı için bkz. The Stockholm Programme, [http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX:52010XG0504\(01\)](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX:52010XG0504(01)) (Erişim Tarihi: 28.10.2016).

özgürlüklere saygı gösterilen güvenli bir Avrupa'ya ulaşmak için şu önceliklere odaklanmıştır: vatandaşların temel hak ve özgürlüklerinin korunması, adalete erişim ve iş birliğinin güçlendirilmesi, AB iç güvenlik sisteminin geliştirilmesi (özellikle insan ticareti, bilişim suçları, cinsel suçlar, uyuşturucu ticareti vs.), sınır kontrollerinin güçlendirilmesi, göçmen politikası, üçüncü ülkeler ile iş birliğinin gerçekleştirilmesi.

Program AB için, yurttaşların korunması ve organize suçluluk ve terörle mücadelenin iyileştirilmesi görüşüne sahip bir iç güvenlik stratejisi geliştirilmesini önermiştir. Stratejinin, cezai konularda polisiye ve adli iş birliğini güçlendirmeyi olduğu kadar, sınır yönetimi, sivil savunma ve afet yönetiminde de iş birliğini hedeflemesi gerektiği belirtilmiştir. İç güvenlik stratejisinin, AB ve ülkeleri arasında kesin bir şekilde ayrılmış görevler ile pro-aktif, yatay ve dikey kesen bir yaklaşımdan oluşması ve ayrıca örneğin; insan ticareti, cinsel taciz, çocukların cinsel istismarı ve çocuk pornosu; siber suçlar; ekonomik suçlar, yolsuzluk, sahtecilik ve korsanlık; uyuşturucu gibi sınır ötesi suçluluk ile mücadeleye odaklanması gerektiği ifade edilmiştir. Sınır ötesi suçlulukla mücadelede, iç güvenliğin dış güvenlik ile bağlantılı olduğu üzerinde durulmuş, bu sebeple, AB'nin dış güvenlik stratejisinin de hesaba katılması ve AB dışı ülkeler ile iş birliğinin güçlendirilmesi gerektiğine dikkat çekilmiştir.

Ayrıca Konsey tarafından Stockholm Programına ilişkin bir Eylem Planı¹¹⁰ kabul edilmiştir. Bu eylem planı ile özgürlük, güvenlik ve adalet alanı için Stockholm Programı içerisinde yer alan önceliklerinin uygulanmasına yönelik yol haritası belirlenmiştir. AB'nin özgürlük, güvenlik ve adalet alanlarının 2010-2014 periyodu için geliştirilmesinin öncelikleri Stockholm Programında ortaya konulmuş olup eylem planı bu öncelikleri belirlemekle birlikte Avrupa ve küresel seviyede gelecek sorunlara karşı hazırlanmayı da amaçlamıştır. Eylem planı, temel hakların korunmasının sağlanması için alınacak önlemleri ortaya koymuştur. Bunların, yeni geniş hukuki bir ağ aracılığı ile veri korunmasını güçlendirmek olduğu kadar veri korunmasını tüm AB politikalarına, kolluk kuvvetlerine, suç önleme ve uluslararası ilişkilere entegre etmeyi de içermesi gerektiği öngörülmüştür. Eylemler ayrıca her tür ayrımcılık, ırkçılık, yabancı düşmanlığı ve homofobiye karşı mücadeleyi de amaçlamıştır. Çocuklar ve savunmasız grupların (suç ve terör mağdurları dahil) haklarının korunmasına da özel bir dikkat göstermiştir.

Cezai davalardaki bireylerin hakları ve gözaltı ile ilgili eylemlere ilişkin mevzuat önerilerinde bulunulmuştur. Buna ek olarak, eylem planı Avrupa vatandaşlarını özellikle serbest dolaşım, AB dışı ülkelerde koruma ve

¹¹⁰ Metnin tamamı için bkz. Action plan on the Stockholm Programme, <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX:52010DC0171> (Erişim Tarihi: 28.10.2016).

vatandaşlık katılımı konularında güçlendiren önlemler ortaya koymuştur. Stockholm Programı tarafından oluşturulmuş politik öncelikleri, sağlam eylemlere ve sonuçlara dönüştürmek için, eylem planı şu hususlarda önlemler içermiştir: özgürlük, güvenlik ve adalet politikaları ve mekanizmalarının değerlendirilmesi; adli ve kolluk kuvvetleri gibi profesyonellerin eğitimi; toplumsal farkındalık oluşturma faaliyetleri; sivil toplum ile diyalog; yeni finansal programlar.

j) Avrupa İç Güvenlik Stratejisi

Avrupa İç Güvenlik Stratejisi¹¹¹ ile organize suçluluk, terörizm, bilişim suçları, sınır güvenliği ve afetlere dikkat çekilerek 2011-2014 yılları için Avrupa İç Güvenlik Stratejisinin eyleme koyulması amaçlanmıştır. Bu kapsamda daha güvenli bir Avrupa için beş stratejik amaç ifade edilmiştir.

Avrupa Konseyi, AB İç Güvenlik Stratejisini, 25-26 Mart 2010'daki toplantısında desteklemiştir. Strateji, organize suçluluk, terörizm ve doğal veya insan nedenli afetler ile ilgili güvenlik tehditleri ile ilgili sorunları, prensipleri ve ilkeleri ortaya koymuştur. AB'yi daha güvenli hale getirmek için, acil zorlukların üstesinden gelinmesinde her bir hedef için spesifik eylemi içeren beş stratejik hedef benimsenmiştir. Bu hedeflerden ilki, uluslararası suç ağlarını engellemek olarak belirlenmiştir. Suçla ilgili ağların dağıtılması ve bu ağların suç işlemesi için sebep oluşturan finansal hedeflerin ortadan kaldırılması suçlulukla mücadelede önemli görülmüştür. Bu hedefe ulaşmak için önerilen eylemler ise, suçla ilgili ağları tespit etmek ve dağıtmak, suçla ilgili sızmalara karşı ekonomiyi korumak, suçla ait varlıklara el koymak olarak ifade edilmiştir.

Bir diğer hedef, terörizmi önlemek ile radikalleşme ve örgüte eleman alma hususlarının üzerine gitmek olarak tespit edilmiştir. Terör tehdidi sürekli evrim geçirdiği için, Avrupa'nın terörle mücadele çabalarının da tehdidin önüne geçmek için evrim göstermesi gerektiği belirtilmiş ve bu amaçla, bütünleşmiş bir Avrupa yaklaşımı ve önleyici eylemlere ihtiyaç görülmüştür. Bunlar; radikalleşmeye ve örgüte eleman almaya karşı toplumların güçlendirilmesi, teröristlerin maddi kaynaklara ve varlıklara ulaşımının kesilmesi; örgütlerin para hareketlerinin takip edilmesi ve taşımalarının korunması şeklinde ifade edilebilir.

¹¹¹ Metnin tamamı için bkz. Communication From The Commission To The European Parliament And The Council The EU Internal Security Strategy in Action: Five steps towards a more secure Europe, <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX:52010DC0673> (Erişim Tarihi: 28.10.2016).

Bir başka hedef, siber dünyada vatandaşlar ve iş yerleri için güvenlik seviyesini artırmaktır. Hızla büyüyen bilgi teknolojileri yeni tip tehditler oluşturmakta olup siber suçlulukla mücadele için, AB ülkelerinin AB seviyesinde iş birliği kurarak kolluk kuvvetleri ve yargıda kapasite artırımı, endüstri ile birlikte çalışarak vatandaşların korunması ve güçlendirilmesi, siber saldırılara karşı koyabilmek için yeteneklerin geliştirilmesi gibi daha fazla önlem alması gerektiği ifade edilmiştir. Bir diğer hedef ise sınır yönetiminde güvenliğin güçlendirilmesidir.

Dolaşım özgürlüğü ile ilgili olarak AB, göç yönetimi ile suçlulukla mücadeleyi, entegre sınır yönetimi stratejisinin ikiz hedefleri olarak görmüştür. Malların dolaşımı ile ilgili güvenliği artıran enstrümanlar da tamamlayıcı görev görmekte ve bunların giderek daha sofistikeleşen suç örgütleri ile mücadelede sürekli geliştirilmekte olduğu ifade edilmiştir. Buna paralel olarak, önerilen eylemler ise; Eurosur'un (Avrupa Sınır Gözetim Sistemi) tüm potansiyelinden faydalanmak, dış sınırlarda Frontex'in katkısını güçlendirmek, malların dış sınırlar boyunca dolaşımı için ortak risk yönetimi geliştirmek, ulusal seviyede kuruluşlar arası iş birliğini güçlendirmek olarak belirlenmiştir. Son hedef ise Avrupa'nın krizlere ve afetlere karşı direncini artırmak olarak tespit edilmiştir.

k) Organize Suçluluk, Yolsuzluk ve Suç Gelirlerinin Aklanması Hakkında Avrupa Parlamentosu Kararı

23 Ekim 2013 tarihli Organize Suçluluk, Yolsuzluk ve Suç Gelirlerinin Aklanması Hakkında Avrupa Parlamentosu Kararı: Eylemlere İlişkin Öneriler ve Alınacak Önlemler (Nihai Rapor)¹¹² ile organize suçluluk, yolsuzluk ve suç gelirlerinin aklanması hakkında alınması gereken önlemlere ilişkin öneriler getirilmiş ve atılacak adımlar belirlenmiştir. Söz konusu belgede; organize suçluluk, yolsuzluk ve suç gelirlerinin aklanması konularının sınıraşan boyutuna ve oluşturduğu tehditlere dikkat çekilerek bazı hususlar ön plana çıkarılmıştır. Mağdurlara koruma ve destek konusunda uyumlaştırılmış genel düzenleyici bir alan yaratılması, örgütlerin elde ettiği gelir ve malvarlığına dikkat çekerek organize suçluluğun durdurulması, verimli ve yolsuzluğa karşı dirençli kamu yönetiminin desteklenmesi, muhasebe kayıtlarına kaydı gereken işlemlerin çoğaltılmasının desteklenmesi, daha güvenilir bir ceza adaleti sisteminin desteklenmesi, dürüst ticari faaliyet uygulamalarının desteklenmesi, bankacılık sistemlerinde şeffaflığın artırılması ve profesyonelleşmenin desteklenmesi, organize suçlulukla mücadelede yeni teknolojilerin kullanılması gibi öneriler getirilerek organize suçluluk, yolsuzluk ve suç gelirlerinin aklanması ile

¹¹² Metnin tamamı için bkz. European Parliament resolution of 23 October 2013 on organised crime, corruption and money laundering: recommendations on action and initiatives to be taken <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=TA&reference=P7-TA-2013-0444&language=EN> (Erişim Tarihi: 28.10.2016).

mücadelede atılması gereken adımlar belirlenmiştir. Bu kapsamda önceki belgelere de paralel olarak, üye devletlerin ilgili makamları arasında iş birliğinin geliştirilmesi üzerinde durulmuştur.

l) Avrupa Birliği'nde Suç Araçlarının ve Suç Gelirlerinin Dondurulması ve Müsaderesine İlişkin 2014/42/EU Sayılı Direktif

3 Nisan 2014 tarihli ve 2014/42/EU sayılı Direktif¹¹³, ulusal otoriteler için AB'deki suçtan elde edilen gelirler ve suçta kullanılan araçlara el konulmasını kolaylaştırmayı amaçlamıştır. Sınır ötesi organize suçluluğun ana motivasyonunun, mafya tipi suç örgütlerinde de olduğu gibi finansal gelir elde etmek olduğu ve bunun bir sonucu olarak da yetkili mercilere suç gelirlerini takip edecek, donduracak, yönetecek ve el koyacak yetkiler verilmesi gerektiği ifade edilmiştir. Bununla birlikte, organize suçlulukla etkin mücadelenin ve organize suçluluğu önlemenin, suç gelirlerinin etkisizleştirilmesi ve suçtan elde edilmiş varlıkların müsadere edilmesi ile sağlanabileceği belirtilmiştir. Organize suç örgütlerinin sınırları gözetmeden faaliyetlerini gerçekleştirdikleri ve kendi buldukları ülke dışındaki üye ülkelerde ve üçüncü ülkelerde giderek daha fazla varlık elde ettikleri, malvarlığı geri alımı ve karşılıklı adli yardımlaşma konularında etkili uluslararası iş birliğine giderek artan bir ihtiyaç bulunduğu dile getirilmiştir. Organize suçlulukla mücadeledeki en etkin yöntemlerden biri, suç işleyenlere karşı ağır cezalar uygulanması ve suç ile elde edilen gelirlerin ve suçta kullanılan araçların etkin tespiti, dondurulması ve bunlara el koyulması olarak görülmüştür.

Söz konusu Direktif, suç gelirlerinin ve suçta kullanılan araçların dondurulması ve devamında bunlara el konulması için gerekli minimum kuralları ortaya koymuştur. Bahsi geçen suçlar, Direktifin 3. maddesinde listelenen çeşitli AB yasalarında geçen suçlardır. Direktif, 19 Mayıs 2014 tarihinde uygulamaya alınmış olup AB ülkelerinin, bunu kendi yasalarına 4 Ekim 2016 tarihine kadar eklemeleri gerektiği ifade edilmiştir.

m) Avrupa Güvenlik Ajandası

Komasyon, terör, organize suçluluk ve siber suçlarla mücadelede, üye ülkelerin daha iyi iş birliği yapmasını destekleyecek 2015-2020 Avrupa Güvenlik Ajandasını¹¹⁴ benimsemiştir. Ajanda, AB'nin 2015-2020 İç Güvenlik Stratejisinin

¹¹³ Metnin tamamı için bkz. Directive 2014/42/Eu Of The European Parliament And Of The Council of 3 April 2014 on the freezing and confiscation of instrumentalities and proceeds of crime in the European Union, <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32014L0042> (Erişim Tarihi: 28.10.2016).

¹¹⁴ Metnin tamamı için bkz. Communication From The Commission to The European Parliament, The Council, The European Economic and Social Committee and The Committee Of The Regions, The European Agenda on Security <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/>

temelini oluşturan anahtar metinlerden biridir. Göçmen kaçakçılığı, insan ticareti, silah, uyuşturucu veya sigara kaçakçılığında çevresel, finansal ve ekonomik suçlara kadar organize suçluluğun çok büyük insani, sosyal ve ekonomik bedeli olduğu, organize suç örgütlerinin her zaman sınır ötesi uygulamadaki açıklardan faydalanmaya çalıştığı, organize suç ağlarının terör eylemlerini de besleyip finanse ettiği, bu durumun sorunun ele alınmasındaki aciliyeti daha da açık bir şekilde ortaya koyduğu ifade edilmiştir. Ajanda, güvenlik tehditlerine etkili cevap verebilmek için AB eyleminin prensiplerini belirlemek ve bunları uygulamak için Avrupa Komisyonu ana adımlarını göstermiştir. Ayrıca AB'nin güvenlik sorumluluğunu paylaşmakta olan hem ulusal hükümetler hem de AB kuruluşları tarafından acil eylem gerektiren üç önceliği belirlemiştir.

Ajandanın beş anahtar prensibi şunlardır: insanların temel hakları ile tam uyumluluk, şeffaf ve hesap verilebilir güvenlik politikaları oluşturma (kamu güvenini sağlamak için), halihazırda bulunan AB önlemlerinin daha iyi uygulanması - bilgiyi daha çok paylaşarak, operasyonel seviyede daha çok birlikte çalışarak ve yeni maddi destek ve eğitim programları ile güvenlik alanında çalışan AB ajanslarının çalışmalarını daha etkin bir biçimde koordine etmek, iç ve dış güvenliğe birlikte odaklanmak (zira tehditler ulusal sınırlarda durmamaktadır.)

Acil eylem için üç öncelikli alan ise şu şekilde belirlenmiştir: İlki terörizm ve radikalleşmedir. Ajanda Europol içerisinde, geniş bir alanda uzmanlığı, terör finansmanının takibi ve aşırılığın temel sebeplerini ortaya koymayı bir araya getirecek şekilde, yeni bir Avrupa Anti-Terör Merkezi kurulmasını önermiştir. Bir diğer alan ise uluslararası organize suçluluktur. AB'ye komşu ülkelerin, operasyonel faaliyetlere daha yakından dahil olması ve suç finansmanı ile mücadele ve varlıklara el konulması ve göçmen kaçakçılığı ve insan ticaretini önlemeye karşı daha büyük çaba harcanması gerektiği ifade edilmiştir. Son olarak belirlenen öncelikli alan siber suçlardır. Bu alanın kapsamı; bilgi sistemleri ve çevrim içi çocuk cinsel istismarı ile savaşmak için yürürlükte olan mevzuatın AB hükümetleri tarafından harfiyen uygulanması, yeni oluşan suç tiplerine ve siber suça yönelik yargılamaların önündeki engelleri kaldırmak için kanunların modernleştirilmesi, özel sektör ile de yakın çalışarak Europol'ün Avrupa Siber Suç Merkezi ile uzmanlık eğitim olanaklarının geliştirilmesi ve yabancı ortak ülkeler için siber güvenlik konularında eğitim verilmesi olarak belirlenmiştir. Son olarak ifade etmek gerekir ki, bu metin AB'nin göçmen ajandası¹¹⁵ ile birlikte değerlendirilmelidir.

TXT/?uri=celex:52015DC0185 (Erişim Tarihi: 28.10.2016).

¹¹⁵ Metnin tamamı için bkz. Communication From The Commission to The European Parliament, The Council, The European Economic and Social Committee and The Committee of The

2) SOCTA/OCTA/IOCTA (Organize Suç Tehdit Değerlendirme) Raporları

Elde edilecek gelirin oldukça yüksek olması ve yasadışı mal ve hizmetler bakımından önemli bir talep merkezi olması nedeniyle Avrupa, organize suç örgütlerinin başlıca faaliyet alanlarından birini teşkil etmektedir. SOCTA/OCTA raporları Europol tarafından yürütülen istihbarat çalışmalarının sonucu oluşturulan ve mevcut ve beklenen organize suç tiplerinin tehdit değerlendirmesi yapma amacı taşıyan raporlardır. Raporlar erişilebilen bilgiler ve raportörlerinin uzmanlıkları üzerine inşa edilmiştir ve politika belirleyicilerin öngörülebilir tehditlere karşı uygun tedbirler almasını sağlamaya yöneliktir. Raporlarda genel olarak organize suç örgütlerinin AB'ye oluşturduğu potansiyel tehdidin ölçülmesi hedeflenmiş olup AB'de organize suçlulukla mücadele bakımından bürokrat ve politika belirleyicilerin sahada aktif rol oynayan uygulayıcı ve icrai makamlarla bağlantılı hale getirilerek gerekli önlemlerin alınması beklenmektedir. 2004¹¹⁶ ve 2005¹¹⁷ yıllarında Europol tarafından hazırlanan organize suç raporları, bundan sonra ise 2006¹¹⁸, 2007¹¹⁹, 2008¹²⁰, 2009¹²¹, 2011¹²², 2013¹²³ tarihli organize suç değerlendirme raporları yayımlanmıştır. Söz konusu raporlarda organize suç örgütlerinin, uluslararası boyutu, yapısı, kullandıkları yöntemler, ilgi alanları ile organize suç örgütlerine karşı alınacak tedbirler göz önüne alınarak değerlendirmeler yapılmıştır. Ayrıca organize suç gruplarının işledikleri suçları desteklemek için

Regions, A European Agenda on Migration <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:52015DC0240> (Erişim Tarihi: 28.10.2016).

¹¹⁶ Raporun tamamı için bkz. <https://www.europol.europa.eu/content/publication/european-union-organised-crime-report-2004-1497> (Erişim Tarihi: 28.10.2016).

¹¹⁷ Raporun tamamı için bkz. <https://www.europol.europa.eu/content/publication/european-union-organised-crime-report-2005-1499> (Erişim Tarihi: 28.10.2016).

¹¹⁸ Raporun tamamı için bkz. <https://www.europol.europa.eu/content/publication/octa-2006-eu-organised-crime-threat-assessment-1457> (Erişim Tarihi: 28.10.2016).

¹¹⁹ Raporun tamamı için bkz. <https://www.europol.europa.eu/content/publication/octa-2007-eu-organised-crime-threat-assessment-1459> (Erişim Tarihi: 28.10.2016).

¹²⁰ Raporun tamamı için bkz. <https://www.europol.europa.eu/content/publication/octa-2008-eu-organised-crime-threat-assessment-1461> (Erişim Tarihi: 28.10.2016).

¹²¹ Raporun tamamı için bkz. <https://www.europol.europa.eu/content/publication/octa-2009-eu-organised-crime-threat-assessment-1463> (Erişim Tarihi: 28.10.2016).

¹²² Raporun tamamı için bkz. <https://www.europol.europa.eu/content/publication/octa-2011-eu-organised-crime-threat-assesment-1465> (Erişim Tarihi: 28.10.2016).

¹²³ Raporun tamamı için bkz. <https://www.europol.europa.eu/content/eu-serious-and-organised-crime-threat-assessment-socta> (Erişim Tarihi: 28.10.2016).

bilişim suçları¹²⁴ alanına girmeleri sebebiyle 2014¹²⁵, 2015¹²⁶ ve 2016¹²⁷ tarihli İnternet Organize Suç Tehdit Değerlendirme Raporları da yayınlanmıştır. Örneğin, 2016 tarihli son raporda, teknolojik gelişmeleri benimseyerek kötüye kullanan organize suç örgütlerinin faaliyet gösterdiğine ilişkin belirtilerin bulunduğu ve bilişim suçluluğu ile bağlantılı üç ana suç alanı belirlenmiş ve bilişim suçluluğu ile mücadelede öncelikli alanlar tespit edilmiştir. Bunlar; siber saldırılar, çocukların cinsel istismarı ve ödeme sahteciliğidir.

İlki 2006 yılında yayınlanan raporların sonucusu olan 2013 yılı Avrupa Ciddi ve Organize Suç Tehdit Değerlendirmesi Raporu'na göre Avrupa'da güvenliği tehdit eden organize suç faaliyetleri genel olarak; uyuşturucu kaçakçılığı, insan ticareti¹²⁸ (fuhuş ve zorla çalıştırma amacıyla özellikle kadınların ve çocukların ticareti), göçmen kaçakçılığı, malvarlığına karşı suçlar, karapara aklama, silah kaçakçılığı, dolandırıcılık ve sahtecilik, sahte resmi evrak düzenlenmesi, Avro'nun sahteciliği ve korsan ürün üretimi, bilişim suçları ve çevre kirliliği olarak belirlenmiştir.¹²⁹ SOCTA 2013 Raporu uyarınca, Avrupa'da faaliyet gösteren 3600 aktif organize suç örgütü tespit edilmiştir. Söz konusu örgütlerin organize şekilde çalıştıkları ifade edilmiştir. Rapora göre, söz konusu organize suç örgütlerinin %70'i çok uluslu örgütler olup bunların %25'i bir ulusun baskın olduğu, %20'si iki ana uluslu, %25'i heterojen olarak ikiden fazla uluslu gruplardır. %30'dan fazlası ise birden fazla suç alanında faaliyet gösteren gruplardır. Organize suç örgütlerinin gittikçe iş hayatında yasal olarak da girişimci olarak faaliyet gösterdikleri tespit edilmiş ve buna ilişkin önlemler gösterilmiştir.

¹²⁴ Özellikle son dönemde artış gösteren bilişim suçlarının verdiği zararın değerlendirilmesine ilişkin bir çalışma için bkz. Ross Anderson / Chris Barton / Rainer Böhme / Richard Clayton / Michael van Eeten / Michael Levi / Tyler Moore / Stefan Savage, *Measuring the Cost of Cybercrime, Workshop on the Economics of Information Security*, 2012.

¹²⁵ Raporun tamamı için bkz. <https://www.europol.europa.eu/content/internet-organised-crime-threat-assesment-iocta> (Erişim Tarihi: 28.10.2016).

¹²⁶ Raporun tamamı için bkz. <https://www.europol.europa.eu/content/internet-organised-crime-threat-assessment-iocta-2015> (Erişim Tarihi: 28.10.2016).

¹²⁷ Raporun tamamı için bkz. <https://www.europol.europa.eu/content/internet-organised-crime-threat-assessment-iocta-2016> (Erişim Tarihi: 28.10.2016).

¹²⁸ AB ve üye devletler, organize suçlulukla mücadelede öncelikli alanlarından biri olarak insan ticaretini görmektedir. AB düzeyinde insan ticareti ile ilgili 2008, 2009 ve 2010 yıllarına ait istatistiksel verileri içeren bir çalışma için bkz. Gert Bogers / Athina Karvounaraki / Steve Clarke / Cynthia Tavares, *Trafficking in human beings, Eurostat Methodologies and Working papers*, Luxembourg, 2013.

¹²⁹ Ancak organize suç örgütlerinin faaliyet alanları burada sayılanlarla sınırlı değildir. Örneğin; günümüzde birçok alanda faaliyet gösteren suç örgütlerinin kamu ihaleleri üzerindeki etkilerine ilişkin karşılaştırma bir inceleme için bkz. Jens Christopher Andvig, *Public procurement and organized crime– illustrated with examples from Bulgaria, Italy and Norway*, Norwegian Institute of International Affairs, Oslo, 2012.

İfade etmek gerekir ki İtalya, coğrafi konumu ve oldukça güçlü olan ve uluslararası bağlantılara sahip organize suç örgütleri nedeniyle organize suçluluk bakımından Avrupa'nın en önemli merkezlerinden birini teşkil etmektedir. Bu durumu dikkate alan Europol tarafından 2013 yılında İtalyan organize suç örgütlerine ilişkin Tehdit Değerlendirmesi Raporu¹³⁰ yayımlanmıştır. Söz konusu raporda güçlü, suç trafiğini yönlendiren ve uluslararası bağlantılara sahip olması nedeniyle birçok ülkede faaliyet gösteren mafya tipi¹³¹ dört büyük İtalyan organize suç örgütünün ortak ve karakteristik özellikleri ortaya konulmuş ve söz konusu örgütlerle mücadele bakımından dikkat edilmesi gereken noktalara vurgu yapılmıştır. Raporda yer verilen dört büyük İtalyan örgütü ise şunlardır: Cosa Nostra, Ndrangheta, Camorra ve Apulian.¹³²

SONUÇ

Avrupa'nın karşılaştığı önemli güvenlik sorunlarından biri özellikle iç sınırların kaldırılmasıyla artan organize suçluluktur. Avrupa'nın yasadışı mal ve hizmetler bakımından önemli bir talep merkezi olması aynı zamanda küreselleşme süreci ve teknoloji ve iletişim olanaklarının gelişmesi ile birlikte organize suç örgütleri Avrupa suç piyasasında önemli bir konum elde etmişlerdir. Bu durum ise AB'nin organize suçlulukla mücadelede kapsamlı stratejiler geliştirmesine ve uyuşturucu ve insan ticareti başta olmak üzere sınıraşan suçlara karşı üye ülkeler ile birlikte aday ülkeler ve komşu üçüncü ülkeler ile iş birliğine gitmesine yol açmıştır. AB bünyesinde organize suçlulukla mücadele terörizm ile birlikte öncelikli alan olarak ele alınmıştır. Sınıraşan organize suçlulukla mücadele, birden çok ülkeyi içine alan bir yapılanma ve yasal düzenleme ihtiyacı doğurmuş; bu kapsamda, antlaşma metinlerinde organize suçlulukla mücadeleye ilişkin düzenlemelere yer verilmiş ve organize suçlulukla mücadeleye ilişkin olarak kararlar, programlar, eylem planları gibi birçok düzenleme yapılmıştır.

Organize suçlulukla mücadele kapsamında ele alınan birçok belgede polisiye ve adli konularda güçlendirilmiş iş birliği vurgusu yapılmış, aynı zamanda organize suçluluğun suç gelirlerinin aklanması ile ilişkisi üzerinde durulmuştur.

¹³⁰ Raporun tamamı için bkz. https://www.europol.europa.eu/sites/default/files/publications/italian_organised_crime_threat_assessment_0.pdf (Erişim Tarihi: 28.10.2016).

¹³¹ Mafya kavramının ortaya çıktığı yer ve süreci ile etimolojik yapısı ve özellikleri hakkında bkz. Murat Çulcu, *Dünyamızı Saran Mafya*, C. I, Kastaş Yayınları, İstanbul, 1992, s. 151, 152. Organize suçluluk kavramı ile mafya kavramlarının birleşmesinin 1950 ve 1960'lı yıllara tekabül ettiği belirtilir. 1963 yılında Cosa Nostra'nın düşük rütbeli bir üyesi olan Joe Valachi'nin deneyimlerini itiraf etmesiyle bu tehditkâr suç örgütüne yeni bir isim verilmiştir. Böylelikle mafya merkezli organize suç kavramı, 1950 ve 1960'lı yıllar boyunca giderek sağlamlaşmıştır. Paoli / Fijnaut, s. 26.

¹³² Mafyanın İtalya'daki görünümü olan söz konusu örgütlere ilişkin detaylı bir inceleme için bkz. Abadinsky, s. 63 vd. Ayrıca bkz Evik, s. 35 vd.

Bu bağlamda güçlü iş birliği ve suç gelirlerinin aklanması ile mücadele organize suçluluk ile mücadele bakımından öne çıkan alanlar olmuştur. Söz konusu düzenlemeler AB'nin organize suçlulukla mücadeleye özel bir önem atfettiğini ve suçlulukla mücadeledeki kararlılığını ortaya koymaktadır. Bununla birlikte, söz konusu düzenlemelerde eksikliklerin, belirsizliklerin bulunduğu, yine uyumlaştırma ve mevzuatların yakınlaştırılması kapsamında üye ülkelerin mevzuatları arasında halen bazı farkların kaldığı gözden kaçırılmamalıdır. Kendisini belirli kurallara bağlamış ve hukuk devleti ilkesini benimseyen ülkelerde sistem içerisinde entegre olmuş ve iyi donatılmış organize suç örgütleri ile mücadele etmenin oldukça güç olduğunu ifade etmek gerekir. Zira organize suç örgütleri her türlü yöntem ve tekniği uygularken, suçları soruşturmakla görevli makam ve merciler hukuka uygun araçları kullanmalı, hukuk devleti ilkesi ve insan hakları ile bağlı olmalıdır. Bu noktada organize suçlulukla mücadelede uluslararası iş birliği uygulanabilir hale getirilerek konunun ülkeler nezdindeki meşruiyetinin sağlanması gerekmektedir.

Küreselleşme ile birlikte sınıraşan bir boyuta sahip olan organize suçlulukla etkin mücadele, özgürlük, güvenlik ve adalet alanında sağlanacak olan bütünleşme ve mevzuatların yakınlaştırılması yönündeki eğilimlerin ve çabaların başarılı bir şekilde hayata geçirilmesi ile sağlanabilecektir. Bu noktada üye devletlerin egemenlik çekinceleri ile birlikte ceza hukuku sistemleri arasındaki önemli farklılıklar, uluslara göre farklılık gösteren tarihsel, kültürel ve siyasal gelenekler nedeniyle Avrupa Birliği bünyesinde ortak bir "Avrupa Birliği Ceza Kanunu" yaratılması imkanının bulunmaması, sınıraşan birtakım ceza hukuku ve ceza muhakemesi hukuku tedbirlerinin hayata geçirilmesi suretiyle suçlulukla mücadeleyi geciktirmekte ve zorlaştırmaktadır. Bununla birlikte, her ne kadar Avrupa Birliği'ne üye tüm devletlerde geçerli ortak bir ceza kanununun benimsenmesi şu an için mümkün görünmese de organize suçlulukla mücadelede karşılaşılan zorlukların aşılması, devletlerin ulusal egemenlik tabularını yıkarak egemenliğine dâhil ceza ve ceza muhakemesi alanındaki en azından birtakım yetkilerinin üye devletlerden AB'ye aktarılması yoluyla mümkün olacaktır.

KAYNAKÇA

KİTAP VE MAKALELER

ABADINSKY Howard, Organized Crime, 11. Baskı, Cengage Learning, 2016.

ADAMOLI Sabrina / DI NICOLA Andrea / SAVONA Ernesto U. / ZOFFI Paola, Organised Crime Around The World, Heuni Helsinki, 1998.

ADEN Hartmut, “Convergence of Policing Policies and Transnational Policing in Europe”, European Journal of Crime, Criminal Law and Criminal Justice, 9(2), Netherlands, Kluwer Law International, 2001, s. 99-112.

ANDERSON Ross / BARTON Chris / BÖHME Rainer / CLAYTON Richard / VAN EETEN Michael / LEVI Michael / MOORE Tyler / SAVAGE Stefan, Measuring the Cost of Cybercrime, Workshop on the Economics of Information Security, 2012.

ANDVIG Jens Christopher, Public procurement and organized crime—illustrated with examples from Bulgaria, Italy and Norway, Norwegian Institute of International Affairs, Oslo, 2012.

ASSER INSTITUTE, Prevention of fraud, corruption and bribery committed through legal entities for the purpose of financial and economic gain (Project HOME/2010/ISEC/AG/081). Brussels: European Commission, 2012.

BENYON John, “Policing the European Union: The Changing Basis of Cooperation on Law Enforcement”, International Affairs, Vol: 70, No: 3, 1994, s. 497-517.

BOGERS Gert / KARVOUNARAKI Athina / CLARKE Steve / TAVARES Cynthia, Trafficking in human beings, Eurostat Methodologies and Working papers, Luxembourg, 2013.

BOZKURT Enver / ÖZCAN Mehmet / KÖKTAŞ Arif, Avrupa Birliği Hukuku, Asil Yayın Dağıtım, Ankara, 2006.

BULLOCK Karen / CLARKE R. V. G. / TILLEY Nick (Editörler), Situational Prevention of Organised Crimes, Routledge, 2012.

CALDERONI Francesco, Organized Crime Legislation in the European Union: harmonization and approximation of Criminal Law, national legislations and the EU Framework Decision on the fight against Organized Crime, Springer, 2010.

CONINSX Michèle / DA MOTA José Luis Lopes, “The International Role of Eurojust in Fighting Organized Crime and Terrorism”, European Foreign Affairs Review, Vol: 14 No: 2, 2009, s. 165-169.

ÇULCU Murat, Dünyamızı Saran Mafia, C. I, Kastaş Yayınları, İstanbul, 1992.

DEMİRBAŞ Timur, Kriminoloji, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2014.

DİNÇKOL Abdullah, Türkiye’de Organize Suçluluk ve Sosyo-Ekonomik Yapı, İstanbul Ticaret Üniversitesi Dergisi, S.1, Mayıs 2002.

DÖNMEZER Sulhi, “Organize Suçlulukla Mücadele” Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Prof. Dr. Kemal Oğuzman’a Armağan, C:1, 2002.

ERDEM Mustafa Ruhan, Avrupa Birliği Hukukunun Üye Devletlerin Ceza ve Ceza Muhakemesi Hukukuna Etkileri, Seçkin Yayınları, Ankara, 2004.

EVİK Vesile Sonay, Çıkar Amaçlı Örgütlenme Suçu, Beta Yayınları, İstanbul, 2004.

FIJNAUT Cyrille / PAOLI Letizia (Editörler), Organised Crime in Europe: Concepts, Patterns and Policies in the European Union and Beyond, 2004.

GÓMEZ-CÉSPEDEZ Alejandra / STANGELAND Per, “Spain: The Flourishing Illegal Drug Haven in Europe.” in: C. Fijnaut and L. Paoli (Editörler), Organised Crime in Europe: Concepts, Patterns and Policies in the European Union and Beyond, 2004, s. 387-412.

GÖÇMEN İlke, Avrupa Birliği Hukukunda Direktiflerin Bireyler Arasındaki İlişkilere Etkileri, Yetkin Yayınevi, Ankara, 2008.

GREGORY Frank, “Policing Transition in Europe: The Role of Europol and the Problem of Organized Crime”, Innovation: The European Journal of Social Science Research, Vol: 11, No: 3, 1998, s. 287-305.

GUYMON CarrieLyn Donigan, “International Legal Mechanism for Combating Transnational Organized Crime: The Need for a Multilateral Convention”, Berkeley Journal Of International Law, Vol: 18, No: 53, 2000, s. 53-101.

HICKS David C., “Thinking about Organized Crime Prevention”, Journal of Contemporary Criminal Justice, Vol: 14, No: 4, November 1998, s. 325-350.

İÇEL Kayıhan, Sunuş Konuşması, Avrupa Birliğine Uyum Süreci Bağlamında Organize Suçlulukla Mücadele Paneli, 5 Ekim 2001.

JOUTSEN Matti, The European Union and Cooperation in Criminal Matters: the Search for Balance, HEUNI Paper No: 25, Helsinki, 2006.

KAVLAK Cihan, Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma Suçu, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2011.

KLEEMANS E., “Crossing Borders: Organised Crime in the Netherlands”, in: C. Fijnaut and L. Paoli (Editörler), Organised Crime in Europe: Concepts, Patterns and Policies in the European Union and Beyond, 2004, s. 303-331.

KLEEMANS Edward R. / SOUDIYN Melvin R. J. / WEENINK Anton W., “Organized crime, situational crime prevention and routine activity theory”, in: Trends in Organized Crime, 2012, Vol: 15, No: 2-3, s. 87-92.

KOCASAKAL Ümit, “Organize Suçluluğun Tanımı, Özellikleri ve Kapsamı”, Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Prof. Dr. Kemal Oğuzman’a Armağan, C:1, 2002.

KOCASAKAL Ümit, Avrupa Birliği Ceza Hukukunun Esasları, Vedat Yayıncılık, İstanbul, 2004.

KORKMAZ İbrahim, “Kişisel Verilerin Korunması Kanunu Hakkında Bir Değerlendirme”, TBB Dergisi, Sayı: 124, Yıl: 2016, s. 81-152.

LALAM Nacer, “How Organised Is Organised Crime in France?”, in: C. Fijnaut and L. Paoli (Editörler), Organised Crime in Europe: Concepts, Patterns and Policies in the European Union and Beyond, 2004, s. 357-385.

LEVI Michael / MAGUIRE Mike, “Reducing and Preventing Organised Crime: An Evidence-Based Critique”, Crime, Law and Social Change, 41 (5), 2004, s. 397-469.

LEVI Michael / INNES Martin / REUTER Peter / GUNDUR Rajeev V., The Economic, Financial & Social Impacts of Organised Crime in the European Union, Special Committee On Organised Crime, Corruption And Money Laundering, Policy Department C: Citizens’ Rights And Constitutional Affairs, Brussels, 2013.

MORAVCSIK Andrew / NICOLAÏDIS Kalypso, “Explaining the Treaty of Amsterdam: Interests, Influence, Institutions”, Journal of Common Market Studies, Vol: 37, No: 1, 1999, s. 59-85.

NEWTON Michael, Chronology of Organized Crime Worldwide: 6000 B.C.E to 2010, North Carolina: Mc Farland & Company Inc, 2011.

ÖZCAN Mehmet / YARDIMCI Serkan, “Avrupa Birliği ve Küresel Terörizmle Mücadele”, TERÖRİZM, Terör, Terörizm ve Küresel Terörle Mücadelede Ulusal ve Bölgesel Deneyimler, Derleyen: İhsan Bal, USAK Yayınları, 1. Baskı, Ankara, Nisan 2006.

ÖZEK Çetin, “Organize Suç”, Prof. Dr. Nurullah Kunter’e Armağan, İstanbul, 1998.

ÖZGENÇ İzzet, Suç Örgütleri, Seçkin Yayınevi, 7. Bası, Ankara, 2013.

PAOLI Letizia / FIJNAUT Cyrille, “Organised crime and its control policies”, European Journal of Crime, Criminal Law and Criminal Justice, Vol: 14(3), 2006, s. 307-327.

PAOLI Letizia / FIJNAUT Cyrille, “Introduction to Part I: The History of the Concept”, *Organised Crime in Europe: Concepts, Patterns and Control Policies in the European Union and Beyond*, Ed. Cyrille Fijnaut / Letizia Paoli, The Netherlands: Springer, 2004.

PIRIS Jean-Claude / MAGANZA Giorgio, “The Amsterdam Treaty: Overview and Institutional Aspects”, *Fordham International Law Journal*, Vol: 22, Issue: 6, Article 3, 1998, S32.

RENARD Thomas, *Partners in crime? The EU, its strategic partners and international organised crime*, ESPO Working Paper 5, European Strategic Partnerships Observatory (ESPO), 2014.

SERZYSKO Agnieszka, “Eurojust and the European Judicial Network on a new legal basis, ERA Forum”, *Journal of the Academy of European Law*, Vol: 11, Issue 4, 2011, s. 585–600.

SOKULLU-AKINCI Füsün, “Organize Suçların Kriminolojik Yapısı ve Türkiye’deki Boyutları”, in: *Avrupa Birliğine Uyum Süreci Bağlamında Organize Suçlulukla Mücadele Paneli*, 5 Ekim 2001.

SOKULLU-AKINCI Füsün, “Organized Crime”, Prof. Dr. Çetin Özek Armağanı, Galatasaray Üniversitesi Yayınları: 32, İstanbul, 2004.

SÖZÜER Adem, “Çıkar Amaçlı Suç Örgütü Kavramı ve Özel Yargılama Önlemlerinin Türkiye’deki Boyutları”, *Avrupa Birliğine Uyum Süreci Bağlamında Organize Suçlulukla Mücadele Paneli*, 5 Ekim 2001.

SUOMINEN Annika, “The Past, Present and the Future of Eurojust”, *Maastricht Journal of European and Comparative Law*, Vol: 15, No: 2, 2008, s. 217-234.

SZAREK-MASON Patrycja, *The European Union’s Fight Against Corruption: The evolving policy towards Member States and candidate countries*, Cambridge Studies in European Law and Policy, Cambridge University Press, 2010.

UYGUN, Murat, *Avrupa Birliğinin 95/46 Sayılı Veri Koruma Yönergesi Işığında Kişisel Verilerin Korunması*, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara, 2010.

VAN DE BUNT Henk, *Cathelijne van der Schoot, Prevention of Organised Crime: A situational approach*, The Hague: WODC, 2003.

VAN DIJK Jan, “Mafia markers: assessing organized crime and its impact upon societies”, *Trends in Organised Crime*, Vol: 10, Issue 4, 2007, s. 39-56.

VERMEULEN Gert (Editör), *Essential Texts on International and European Criminal Law*, 8th Edition, Maklu, 2015.

VON LAMPE Klaus, “The Application of the Framework of Situational Crime Prevention to ‘Organized Crime’ ”, *Criminology & Criminal Justice*, Vol: 11, No: 2, 2011, s. 145-163.

WEYEMBERGH Anne / ARMADA Inés / BRIÈRE Chloé, “Competition or cooperation? State of play and future perspectives on the relations between Europol, Eurojust and the European Judicial network”, *New Journal of European Criminal Law*, Vol: 6, Issue 2, 2015, s. 258 – 299.

WRIGHT Alan, *Organised Crime*, Willan Publishing, 2006.

YAKUT Bahadır, “Lizbon Sonrası Avrupa Birliği’nin Cezai Meselelerde Yetkisinin Kapsamı”, *Ankara Avrupa Çalışmaları Dergisi*, C: 9, No: 2, Y: 2010, Ankara Üniversitesi Avrupa Toplulukları Araştırma ve Uygulama Merkezi, s.169-207.

İNTERNET KAYNAKLARI¹³³

Avrupa Birliği Bakanlığı Resmi İnternet Sitesi

http://www.ab.gov.tr/files/2012_ilerleme_raporu_02_01_13_fotomat_version.pdf

http://www.ab.gov.tr/files/2013TR%20IR/tthir_tr_14_01_2013.pdf

<http://www.ab.gov.tr/index.php?p=46224>

Avrupa Birliği Konseyi Resmi İnternet Sitesi

<http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cmsUpload/78367.pdf>

Avrupa Birliği Müktesebatı İçin Avrupa Birliği Hukuk Portalı

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX:32000F0503>

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX:32008F0841>

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX:52010DC0171>

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX:52010DC0673>

[http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX:52010XG0504\(01\)](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX:52010XG0504(01))

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1476955426137&uri=CELEX:12002M/TXT>

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/>

¹³³ Tüm internet kaynakları kontrol edilmiş olup tamamının 28.10.2016 tarihi itibarıyla erişilebilir durumda olduğu tespit edilmiştir.

[http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/
TXT/?qid=1400703113704&uri=CELEX:11997D/TXT](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1400703113704&uri=CELEX:11997D/TXT)

[http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/
TXT/?qid=1400703806511&uri=CELEX:12007L/TXT](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1400703806511&uri=CELEX:12007L/TXT)

[http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/
TXT/?qid=1400745794092&uri=CELEX:12001C/TXT](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1400745794092&uri=CELEX:12001C/TXT)

[http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/
TXT/?qid=1400938722325&uri=CELEX:51997XG0815](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1400938722325&uri=CELEX:51997XG0815)

[http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/
TXT/?qid=1400938722325&uri=CELEX:51997IP0333](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1400938722325&uri=CELEX:51997IP0333)

[http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/
TXT/?qid=1401018943217&uri=CELEX:31999Y0123\(01\)](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1401018943217&uri=CELEX:31999Y0123(01))

[http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/
TXT/?qid=1401029597631&uri=CELEX:52005XG0303\(01\)](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1401029597631&uri=CELEX:52005XG0303(01))

[http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/
TXT/?uri=CELEX%3A31999Y0123\(01\)](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A31999Y0123(01))

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:31997F0827>

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:31998F0428>

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:31998F0733>

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:32002D0187>

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:32003D0659>

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:32008D0976>

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:32009D0371>

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:32009D0426>

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32014L0042>

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:52005DC0232>

[http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/
TXT/?uri=CELEX:52005XG0812\(01\)](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52005XG0812(01))

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:52015DC0185>

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=URISERV:l33020>

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv%3AAi0020>

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:52015DC0240>

[http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.
do?uri=CELEX:31995L0046:en:HTML](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31995L0046:en:HTML)

Avrupa Parlamentosu Resmi İnternet Sitesi

<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=TA&reference=P7-TA-2013-0444&language=EN>

http://www.europarl.europa.eu/summits/tam_en.htm

DUFF Andrew, "True Guide to the Treaty of Lizbon" <http://www.alde.eu/fileadmin/files/Download/True-Guide-NEW.pdf>

Emniyet Genel Müdürlüğü Interpol Europol Dairesi Başkanlığı Resmi İnternet Sitesi

<http://www.interpol.pol.tr/Sayfalar/turkeuropoliliski.aspx>

Europol Resmi İnternet Sitesi

<https://www.europol.europa.eu/content/page/about-us>

<https://www.europol.europa.eu/content/eu-serious-and-organised-crime-threat-assessment-socta>

<https://www.europol.europa.eu/content/internet-organised-crime-threat-assesment-iocta>

<https://www.europol.europa.eu/content/internet-organised-crime-threat-assessment-iocta-2015>

<https://www.europol.europa.eu/content/internet-organised-crime-threat-assessment-iocta-2016>

<https://www.europol.europa.eu/content/publication/european-union-organised-crime-report-2004-1497>

<https://www.europol.europa.eu/content/publication/european-union-organised-crime-report-2005-1499>

<https://www.europol.europa.eu/content/publication/octa-2006-eu-organised-crime-threat-assessment-1457>

<https://www.europol.europa.eu/content/publication/octa-2007-eu-organised-crime-threat-assessment-1459>

<https://www.europol.europa.eu/content/publication/octa-2008-eu-organised-crime-threat-assessment-1461>

<https://www.europol.europa.eu/content/publication/octa-2009-eu-organised-crime-threat-assessment-1463>

<https://www.europol.europa.eu/content/publication/octa-2011-eu-organised-crime-threat-assesment-1465>

https://www.europol.europa.eu/latest_news/turkey-and-europol-sign-liaison-agreement

https://www.europol.europa.eu/sites/default/files/publications/italian_organised_crime_threat_assessment_0.pdf

Kaçakçılık İstihbarat Harekat ve Bilgi Toplama Dairesi Başkanlığı Resmi İnternet Sitesi

<http://www.kihbi.gov.tr/organize-suclarla-mucadele-eylem-plani-toplantisi-gerceklestirildi>

Resmi Gazete

<http://www.resmigazete.gov.tr/main.aspx?home=http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2004/07/20040715.htm&main=http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2004/07/20040715.htm>

Türkiye Büyük Millet Meclisi Resmi İnternet Sitesi

<https://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem26/yil01/ss117.pdf>

Uygulayıcılar için Cezai Konularda Uluslararası İş Birliği Yardımı

http://eurojust.europa.eu/doclibrary/eurojust-framework/ejrelationswithpartners/ejn-eurojust%20paper%20on%20judicial%20cooperation%20in%20criminal%20matters%20%28may%202014%29/ejn-ej-paper-on-judicial-cooperation-in-criminal-matters_2014-05_en.pdf